

Riihimäen maauimalan järjestyshäiriöiden vähentäminen aukioloaikojen ulkopuolella

Antti Toivanen

2022 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Riihimäen maauimalan järjestyshäiriöiden vähentäminen aukioloaikojen ulkopuolella

Antti Toivanen
Turvallisuus ja riskienhallinta
Opinnäytetyö
Helmikuu, 2022

Antti Toivanen

Riihimäen maauimalan järjestyshäiriöiden vähentäminen aukioloaikojen ulkopuolella

Vuosi

2022

Sivumäärä

53

Tämän tutkimuksellisen opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, minkälaisia järjestyshäiriöitä Riihimäen maauimalassa on vuosien aikana ilmennyt aukioloaikojen ulkopuolella ja mitä riskejä tähän toimintaan liittyy. Lisäksi tavoitteena oli tutkia ja arvioida, onko kesällä 2021 ensi kertaa maauimalassa käytössä ollut paikallisvartiointi parantanut tilannetta järjestyshäiriöiden ja riskien osalta. Vertailukohteina käytettiin Espoon Leppävaaran ja Hyvinkään Sveitsin maauimaloita. Toimeksiantajana opinnäytetyössä oli Riihimäen kaupungin liikunta- ja hyvinvointikeskus. Opinnäytetyön tuloksena oli kehittämisohdotuksia Riihimäen maauimalan järjestyshäiriöiden vähentämiseksi aukioloaikojen ulkopuolella.

Tässä opinnäytetyössä käytettiin kvalitatiivisia tutkimusmenetelmiä. Tärkeimmiksi tiedonkeruumenetelmiksi osoittautuivat maauimaloiden henkilökunnan haastattelut, poliisin hälytystehtävätilastot sekä Riihimäen kaupungin vartiointiraportit maauimalasta. Näiden lisäksi hyödynnettiin aiheeseen liittyvää kirjallisuutta. Haastatteluilla kerätty tieto analysoitiin aineistolähtöisen teemoittelun avulla, joka auttoi paremmin tulkitsemaan aineistoa sekä analysoimaan vastauksia. Opinnäytetyön yhtenä tarkoituksena oli antaa toimeksiantajalle myös kehittämisohdotuksia, joten työn lähestymistapana käytettiin tapaustutkimusta. Kehittämisohdotuksista laadittiin erillinen taulukko.

Opinnäytetyön yhtenä keskeisimpänä havaintona oli, että Riihimäen maauimalassa aukioloaikojen ulkopuolella esiintyvä yleisin järjestyshäiriö on uiminen ja altaisiin hyppiminen ja siitä aiheutuva meteli lähiasukkaille. Suurimpina riskeinä nähtiin uiminen päihtyneenä ilman valvontaa sekä hyppiminen altaisiin energiapeitteiden ollessa paikallaan. Pahimmillaan toiminta voi johtaa jopa hukkumiseen. Paikallisvartiointin hyödyt näkyivät selvästi poliisin hälytystehtävissä, jotka olivat miltei loppuneet vartiointin ansiosta. Vartiointiyrityksen toimittamat vartiointiraportit kaupungille puolestaan kuvastivat hyvin vartiointin tarpeellisuutta ja myös sen onnistumista. Näkyvällä vartiointilla onnistuttiin ennalta estämään lukuisia kertoja alueelle luvatta tunkeutuminen. Paikallisvartiointi osoittautui tutkimuksen perusteella tehokkaimaksi keinoksi vähentää järjestyshäiriöitä maauimalan alueella.

Asiasanat: energiapeite, järjestyshäiriö, maauimala, paikallisvartiointi, riski

Antti Toivanen

Reducing Public Disturbances at the Riihimäki Outdoor Swimming Pool outside Opening Hours

Year

2022

Pages

53

The purpose of this thesis was to study the nature and number of public disturbances in the Riihimäki outdoor swimming pool area outside opening hours and what risks are associated with this activity. In addition, the objective was to study and evaluate, whether the on-site guarding used in the outdoor swimming pool area for the first time in the summer of 2021 has improved the situation in terms of public disorder and risks. Espoo Leppävaara and Hyvinkää Sveitsi outdoor swimming pool areas were benchmarked. This study was commissioned by the city of Riihimäki's sports and wellness center. The result of the thesis was development suggestions for Riihimäki's outdoor swimming pool area to reduce public disturbances outside opening hours.

Qualitative research methods were applied in this thesis. The most important data collection methods turned out to be outdoor swimming pool staff interviews, police alert statistics and the city of Riihimäki security reports. In addition to these, relevant literature was utilized. The data collected through the interviews was analysed through an inductive thematic analysis, which helped to better interpret the material as well as analyse the responses. One of the purposes of the thesis was to provide the commissioner development suggestions as well, so case study was used as the approach in the work. A separate table was prepared for the development suggestions.

One of the main conclusions in this thesis was that the most common public disturbance in Riihimäki outdoor swimming pool area was swimming and jumping into the pools and the resulting noise to neighbours. The biggest risks were seen to be when swimming intoxicated without supervision and jumping into the pools when the pool covers were in place. At worst, this can even lead to drowning. The benefits of on-site guarding were shown clearly in police alert missions, which was almost vanished due to guarding. Security reports provided to the city by the security company reflected the need for guarding and its success. Visible guarding succeeded in preventing unauthorized intrusion into the area on several occasions. On-site guarding proved to be the most effective way to reduce public disturbances into the outdoor swimming area.

Keywords: on-site guarding, outdoor swimming pool, pool cover, public disturbances, risk

Sisälllys

1	Johdanto.....	7
2	Tutkimuksen tausta, tavoite ja tutkimuskysymykset.....	8
2.1	Opinnäytetyön kohde ja toimeksiantaja	9
2.2	Rajaus.....	11
3	Teoreettinen viitekehys	11
3.1	Keskeiset käsitteet.....	11
3.2	Järjestyshäiriöihin liittyvä lainsäädäntö	12
3.3	Uimalan turvallisuusasiakirja	14
3.4	TUKES-ohje 1/2015	15
3.5	Maaumaloiden energiapiitteet	16
3.6	Vartiointi	18
3.7	Yritysturvallisuus	19
3.7.1	Toimitila- ja kiinteistöturvallisuus	20
3.7.2	Pelastusturvallisuus	22
3.7.3	Väärinkäytösten ja poikkeamien hallinta	23
3.8	Riskienhallinta	23
4	Tutkimusmenetelmät	26
5	Tutkimustulokset ja analysointi	28
5.1	Poliisin hälytystehtävät	28
5.2	Riihimäen kaupungin vartiointiraportit	30
5.3	Haastattelut	32
5.3.1	Haastateltavien kokemus maaumalassa työskentelystä	33
5.3.2	Maaumalassa esiintyvät häiriöt aukioloaikojen ulkopuolella	33
5.3.3	Maaumalaan liittyvät riskit aukioloaikojen ulkopuolella	35
5.3.4	Parhaat keinot ennalta estää maaumalan alueelle luvatta tunkeutuminen	37
5.3.5	Riihimäen maaumalan paikallisvartiointin onnistuminen	38
5.3.6	Unidors Oy:n toimitusjohtajan haastattelu	38
5.4	Kehittämissuhteet	39
6	Johtopäätökset	41
6.1	Luotettavuus	43
6.2	Oman oppimisen arviointi.....	44
	Lähteet.....	45
	Liitteet	49

1 Johdanto

Liikuntapaikoista tilastoja pitävän Lipas-palvelun mukaan Suomessa on 36 maauimalaa. (Jyväskylän yliopisto 2021). Maauimaloiden verkkosivuja tarkastelemalla selviää, että ne ovat rakenteeltaan usein samankaltaisia. Maauimaloissa on yleensä 50 metrin uima-allas ja lastenallas. Joissakin kohteissa hyppyallas tai hyppytorni ovat erillisenä altaana. Maauimalat ovat kestäisin erittäin suosittuja ajanviettopaikkoja. Suosion lisäksi niihin liittyy myös häiriötekijöitä. Varsin yleinen ongelma maauimaloissa on aukioloaikojen ulkopuolella tapahtuva alueille luvatta tunkeutuminen ja siitä aiheutuvat järjestyshäiriöt.

Maauimaloissa yöaikaan luvatta uiminen ja hyppytorneista hyppiminen on valtakunnallinen ongelma. Jossain kaupungeissa ilmiö on yleisempää, kuin toisissa. Ilta-Sanomien artikkeli vuodelta 2016 on otsikoitu: ”Kalsareita, fillareita, tölkkejä ja kahvakuula. Yölliset vieraat piinaavat maauimaloita” Artikkelissa on haastateltu Hyvinkään, Hämeenlinnan, Porin ja Riihimäen maauimaloiden esimiehiä. Riihimäen maauimalan liikuntalaitosesimies kertoo artikkelissa, että yleisin harmi on roskaaminen, mutta myös omaisuusvahinkoa on saatu aikaiseksi vääntämällä ulkosuihkujen putkia ja maalaamalla hyppytorniin graffiteja. Esimiehen mukaan altaan pohjassa on ollut jopa polkupyöriä minkä lisäksi oluttölkkejä on jouduttu siivoamaan alueelta toistuvasti. (Karjalainen 2016.)

Vuonna 2004 Riihimäen maauimalan hyppyaltaaseen hukkui nuori nainen, joka oli mennyt uimaan aamuyöllä toisten nuorien kanssa. Nuoret olivat kiivenneet luvatta alueelle aitojen yli, kun maauimala oli ollut suljettuna. (Hämeen Sanomat 2004.) Tämä on äärimmäinen esimerkki siitä, mihin luvaton toiminta voi pahimmillaan johtaa, kun paikalla ei ole valvontaa.

Tämän tutkimuksellisen opinnäytetyön tarkoituksena on antaa Riihimäen kaupungille ajantasainen kokonaiskuva maauimalaan kohdistuneista järjestyshäiriöistä aukioloaikojen ulkopuolella ja selvittää mitä riskejä tähän toimintaan liittyy. Samalla tutkitaan ja arvioidaan maauimalassa ensi kertaa kesällä 2021 olleen paikallisvartioiden vaikutuksia järjestyshäiriöiden ja riskien vähentämiseen. Vertailukohteiksi valittiin kaksi muuta maauimalaa. Vertailun avulla haluttiin selvittää, ilmeneekö muissa maauimaloissa järjestyshäiriöitä aukioloaikojen ulkopuolella ja miten ne pyrkivät ennalta estämään tämän toiminnan. Opinnäytetyön tuloksena tulee olemaan kehittämissuhteita Riihimäen maauimalan järjestyshäiriöiden vähentämiseksi. Aikaisempia tutkimuksia maauimaloihin kohdistuneista järjestyshäiriöistä ei ole tehty, joten opinnäytetyön tuloksista voi olla hyötyä muillekin maauimaloille, joissa esiintyy vastaavia järjestyshäiriöitä.

2 Tutkimuksen tausta, tavoite ja tutkimuskysymykset

Tämän opinnäytetyön aihe sai alkunsa luettuani paikallislehti Aamupostista, että Riihimäen maauimalaan oli järjestetty kesälle 2021 ensi kertaa vartiointi yön ajaksi estämään maauimalan luvatonta käyttöä ja ilkivaltaa. Samassa uutisessa kerrottiin myös maauimalaan hankituista allaspeitteistä, jotka on tarkoitus levittää yön ajaksi altaiden päälle estämään veden ja lämmön haihtumista ja samalla energian säästämiseksi. (Aamuposti 2021.)

Utinen vartioinnista maauimalaan yön ajaksi oli myös henkilökohtaisesti kiinnostava. Olen työskennellyt pitkään Riihimäen seudulla poliisina valvonta- ja hälytystehtävissä. Ilmiönä tämä luvaton toiminta on minulle ja muille alueen poliiseille hyvin tuttu. Olemme vuosien ajan käyneet työmme puolesta poistamassa maauimalasta uimareita sekä muita alueella oleskelihoita lukuisia kertoja, kun maauimala on ollut suljettuna. Aikaisempina vuosina maauimalan vartiointi aukioloaikojen ulkopuolella oli järjestetty piirivartioinnilla, jossa vartija kävi paikalla satunnaisesti tekemässä tarkastuksia ja poistamassa uimareita alueelta. Edellä mainitun uutisen ja omien työtehtävieni perusteella sain ajatuksen opinnäytetyöstä maauimalan järjestyshäiriöistä.

Hämeen Sanomissa oli vuonna 2019 artikkeli Riihimäen maauimalan jatkuvista häiriöistä. Artikkelin otsikko oli: ”Luvaton iltakäyttö on riistäytynyt käsistä Riihimäen maauimalassa”. Otsikko kuvaa mielestäni hyvin tämän opinnäytetyön lähtökohtia ja antaa myös tukea sen tarpeellisuudesta ja ajankohtaisuudesta. Artikkelissa kerrotaan, kuinka maauimalasta on tullut ”nuorison öinen kokoontumispaikka”. Nuoria on jouduttu poistamaan maauimalasta vartioijoiden toimesta useana yönä ja parhaimmillaan kymmeniä nuoria samalla kertaa. Riihimäen kaupunginjohtajan mukaan toiminnassa piilee vakavia riskejä, koska siinä hypitään korkealta syvään veteen ja usein vielä päihteiden vaikutuksen alaisena. Liikuntapaikkamestarin mukaan nuoret hyppivät aluetta suojaavan aidan yli välittömästi, kun henkilökunta on poistunut. Liikuntapaikalla vaatteet päällä uiminen aiheuttaa myös ongelmia, koska vaatteiden ja kenkien mukana kulkeutuvat bakteerit voivat saastuttaa veden. Aukioloaikojen ulkopuolella tapahtuva toiminta aiheuttaa myös turvallisuusriskejä. Liikuntapaikkamestarin mukaan nuoret hyppivät keltotaulunkin päältä, joka on vielä korkeammalla, kuin hyppytornin 10 metrin hyppytasanne. Kameravalvonta, satunnaisesti paikalla oleva vartija ja uimalaa kiertävä aita eivät ole estäneet luvatonta toimintaa. Maauimalalla on harkittu mahdollisuutta hankkia alueelle yön ajaksi vartija nykyisen käytännön tilalle. Hyötyä voisi olla myös allasalueen peittämisellä maauimalan kiinnioloaikana. (Korpela 2019.)

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, minkälaisia järjestyshäiriöitä Riihimäen maauimalassa on vuosien ajan ilmennyt aukioloaikojen ulkopuolella ja mitä riskejä luvattomaan toimintaan liittyy. Lisäksi tutkitaan ja arvioidaan, onko kesällä 2021 paikalla yöaikaan ollut vartiointi parantanut tilannetta järjestyshäiriöiden ja riskien osalta. Tutkimuksen avulla on mahdollista

saada tietoa, onko kaupungin puolelta tehdyt toimenpiteet olleet riittäviä ja toimivia, vai voisiko joku muu keino toimia paremmin.

Opinnäytetyön tuloksena on kehittämisehdotuksia Riihimäen maauimalan järjestyshäiriöiden vähentämiseksi. Riihimäen kaupungin liikunta- ja hyvinvointikeskus voi hyödyntää tuloksia, kun kaupunki pohtii tulevina vuosina keinoja, joilla vähentää maauimalan alueelle luvatta tunkeutumista ja sitä myöten alueella ilmeneviä järjestyshäiriöitä aukioloaikojen ulkopuolella.

Tässä opinnäytetyössä on kyse laadullisesta tutkimuksesta, missä hyvän tutkimuskysymyksen asettaminen voi olla hankalaa. Tutkimuskysymyksen tulisi olla mahdollisimman tarkkarajainen. Kysymyksen tulisi vastata siihen mitä tutkimuksen avulla halutaan tietystä aiheesta saada selville. Laadullinen tutkimus on jonkin ilmiön selvittämistä ja selittämistä tutkimuksen keinoin. Tutkimuskysymykset rajaavat aihetta, mutta on huomioitava, että niihin voi tulla myöhemmin tutkimusta tehdessä muutoksia. Tutkimuskysymysten avulla tutkija pystyy pitämään ajatuksen oikeassa ja rajatussa aiheessa ja estää tutkijaa erehtymään epäolennaisiin asioihin. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006a.) Myös tässä opinnäytetyössä tutkimuskysymyksiä on jouduttu hieman muokkaamaan tutkimusta tehdessä.

Tämän tutkimuksen pääkysymykset ovat:

1. Minkälaisia järjestyshäiriöitä Riihimäen maauimalan alueelle luvatta tunkeutuminen aukioloaikojen ulkopuolella on aiheuttanut ja mitä riskejä toimintaan liittyy?
2. Onko paikallisvartiointilla onnistuttu parantamaan tilannetta järjestyshäiriöiden ja riskien osalta?

Alakysymys:

1. Millä keinoilla vertailtavissa maauimaloissa on pyritty ennalta estämään aukioloaikojen ulkopuolella esiintyviä järjestyshäiriöitä ja miten siinä on onnistuttu?

2.1 Opinnäytetyön kohde ja toimeksiantaja

Opinnäytetyön kohde on Riihimäen maauimala, joka sijaitsee osoitteessa Salpausseläntie 16, 11100 Riihimäki. Kohteessa toimii samalla alueella myös uimahalli. Maauimala on avoinna kesäkaudella ja uimahalli talvikaudella. Maauimalan aukioloajat ovat kesä-, heinä- ja elokuu. Uimalan yhteydessä toimii myös kuntosali. Riihimäen maauimalan asiakasmäärät ovat kesäisin noin 35 000 vierailijaa. (Riihimäen kaupunki 2021a). Tässä opinnäytetyössä keskitytään vain maauimalaan.

Kuvio 1: Riihimäen maauimala (Kimmo Haapanen 2021)

Maaumala sijaitsee aivan Riihimäen ydinkeskustassa (Kuvio 1). Maaumalan laaja alue on kauttaaltaan aidattu, mutta sen ollessa suljettuna sinne on kuitenkin helppo päästä kiipeämällä aidan yli. Keskustassa ei ole maaumalan lisäksi muita uimapaikkoja, kuten järviä. Maaumalan keskeinen sijainti houkuttaa osaltaan paikalle luvattomia uimareita. Tämä koskee myös keskustan ravintoloista yöllä kotiin lähteviä juhlijoita, koska matka ravintolasta maaumalaan on lyhyt. Luvattomasta toiminnasta kiinnijäämisen riski ei todennäköisesti ole riittävä pelote uimareille, koska ainut seuraamus on vain paikalta poistaminen. Uimisesta ja hyppytorneista hyppimisestä aiheutuu meluhaittaa naapureille, allasveden likaantumista ja pahimmillaan voi johtaa jopa uimarin hukkumiseen. Lisäksi maaumalassa on esiintynyt erilaista ilkivaltaa ja roskaamista.

Riihimäen maaumalassa sijaitsevat altaat:

- 50 m / 8 rataa, syvyys 1-2 m.
- 25 m / 8 rataa, syvyys 2,55 m - 4,7 m. Altaan päädyssä hyppytorni 10 m.
- Opetusallas, syvyys 58 cm - 95 cm.
- Lastenallas, syvyys 34 cm - 43 cm.
- Vesiliukumäki 75 m, syvyys 82 cm. (Riihimäen kaupunki 2021b.)

Toimeksiantajana tässä opinnäytetyössä on Riihimäen kaupungin liikunta- ja hyvinvointikeskus. Riihimäki on kaupunki Etelä-Suomessa, joka sijaitsee Kanta-Hämeen maakunnassa. Riihimäen asukasluku vuonna 2021 oli 28 607 asukasta. (Riihimäen kaupunki 2021c.) Yhteyshenkilönä Riihimäen kaupungin puolelta tässä opinnäytetyössä toimii vs. liikunta- ja hyvinvointipäällikkö Markus Rantsi.

2.2 Rajaus

Opinnäytetyö koskee Riihimäen maauimalan luvatonta käyttöä ja siitä aiheutuvia järjestyshäiriöitä aukioloaikojen ulkopuolella, joten aukioloaikoina tapahtuva toiminta on rajattu tämän työn ulkopuolelle. Vertailukohteita etsitään muista maauimaloista. Vertailtavat maauimalat tässä opinnäytetyössä ovat Espoossa sijaitseva Leppävaaran maauimala sekä Hyvinkäällä sijaitseva Sveitsin maauimala. Tarkoituksena on saada tietoa muista maauimaloista, kuten siitä, miten niissä on onnistuttu ennalta estämään luvatonta alueelle tunkeutumista, kuinka yleinen ongelma on ja onko heillä esiintynyt uimareihin liittyviä vaaratilanteita allaspeitteiden ollessa yöaikaan paikallaan? Maauimalan luvattoman käytön vähentämisestä aiheutuvat kustannusvaikutukset jätetään työn ulkopuolelle. Opinnäytetyössä ei käsitellä esimerkiksi erilaisista vartioinnista aiheutuvia kustannuksia.

3 Teoreettinen viitekehys

Teoreettisella viitekehyksellä tarkoitetaan olemassa olevaa teoriaa, johon opinnäytetyö perustuu. Olemassa olevaa teoriaa voidaan kutsua myös tietoperustaksi, kirjallisuuskatsaukseksi tai teoriataustaksi. Teoreettisessa viitekehyksessä tuodaan esille opinnäytetyöhön liittyvät keskeiset teoriat ja käsitteet sekä uusimmat tutkimustulokset tutkittavasta aiheesta. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009, 34-35.)

Maauimaloihin liittyviä aikaisempia tutkimuksia järjestyshäiriöihin tai riskeihin liittyvään teemaan ei tarkasteluni perusteella ole saatavilla. Erilaisia muihin aiheisiin liittyviä opinnäytetöitä on tehty maauimaloista. Suomen ammattikorkeakoulujen opinnäytetöitä sekä julkaisuja verkossa tarjoavasta Theseus-palvelusta löytyy maauimala hakusanalla muun muassa palvelukonsepteja, perehdytyskansioita ja kesätoiminnan kehittämistä. (Theseus 2022.)

3.1 Keskeiset käsitteet

Energiapeite: Energiapeite tai toiselta nimeltä allaspeite asetetaan uima-altaan päälle yön ajaksi. Niiden avulla estetään veden haihtumista sekä saadaan huomattavia säästöjä altaiden lämmityskustannuksiin. (Kiiski 2019.)

Järjestyshäiriö: Yleinen järjestys tarkoittaa normaalin tilan säilyttämistä lähinnä yleisillä paikoilla. Normaali tilalla tarkoitetaan tilaa, jossa kukaan ei häiritse rauhaa enempää kuin paikan tai tapahtuman luonteeseen nähden on soveliasta. Järjestystä ja turvallisuutta voidaan häiritä monin eri tavoin esimerkiksi metelöimällä, uhkaavalla käytöksellä, heittämällä esineitä tai muulla vastaavalla tavalla. (Paasonen & Ellonen 2017, 57.)

Maauimala: Tässä opinnäytetyössä maauimalalla tarkoitetaan ulkoalueelle rakennettua kaupungin ylläpitämää uimalaa, jossa on 25- tai 50-metrin uima-allas, erillinen hyppypallas, lasten allas, suihku- ja pukukoppitilat sekä lasten leikkipaikka.

Paikallisvartiointi: Yksittäisen vartiointikohteen jatkuvaa vartiointia. Vartija on kohteessa työvuoronsa ajan, eikä poistu välillä vartioimastaan kohteesta tai sen välittömästä läheisyydestä. (Tikkanen, Aapio, Kaarnalehto, Kammonen, Laitinen, Mikkonen & Pisto 2017, 212.)

Piirivartiointi: Usean eri paikoissa sijaitsevien vartioimiskohteiden vartiointia satunnaisilla käynneillä. Hälytysvartiointilla taas tarkoitetaan vartijan lähettämistä kohteeseen, kun kohteesta tulee hälytys vartioimisliikkeen hälytyskeskukseen. (Tikkanen ym. 2017, 213.)

Riski: Epävarmuuden vaikutus tavoitteisiin. Riski ilmaistaan usein riskin lähteiden, mahdollisten tapahtumien, niiden seurausten ja niiden todennäköisyyden yhdistelmänä. (SFS-ISO 31000:2018, 6.)

Riskienhallinta: Koordinoitua toimintaa, jolla organisaatiota johdetaan ja ohjataan riskien osalta. Sen tarkoituksena on arvion luominen ja säilyttäminen ja sen avulla voi parantaa yrityksen suorituskykyä sekä auttaa tavoitteiden saavuttamista. (SFS-ISO 31000:2018, 6-7.)

3.2 Järjestyshäiriöihin liittyvä lainsäädäntö

Tähän opinnäytetyöhön liittyvää keskeistä lainsäädäntöä järjestyshäiriöiden osalta on rikoslaisissa (39/1889) ja järjestyslaissa (612/2003). Riihimäen maauimalan alueelle meneminen sen ollessa suljettuna on luvatonta toimintaa. Maauimalan alue on aidattu korkealla metallirakenteisella aidalla, johon on kiinnitetty useita vartiointista sekä kameravalvonnasta kertovia kylttejä. Kielletyn alueen rajat ovat siten selkeästi havaittavissa. Maauimalan alueelle aukioloaikojen ulkopuolella luvatta tunkeutuvat henkilöt saattavat syyllistyä rikokseen, jos aiheuttavat toiminnallaan vahinkoa maauimalan alueella. Tällöin kyseeseen voisi tulla vahingonteko. Rikoslain 35 luvun 1§:n mukaan vahingontekoon voi syyllistyä henkilö:

”Joka oikeudettomasti hävittää tai vahingoittaa toisen omaisuutta, on tuomittava vahingonteosta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.”

On todennäköistä, että alueelle luvatta tunkeutuneet henkilöt ovat tiedostaneet toimintansa olevan luvatonta, koska maauimala on suljettu ja päästäkseen alueelle on kiivettävä aidan yli.

Henkilöt ovat todennäköisesti tiedostaneet myös sen, että pelkästä alueella menemisestä ei koidu mitään rikosoikeudellisia seuraamuksia. Maauimalan alueelle luvatta tunkeutuneet henkilöt ovat vuosien ajan vartijan tai poliisin kehotuksesta käsketty poistumaan alueelta ilman muita seuraamuksia tai sitten ovat poistuneet alueelta oma-aloitteisesti. Toiminta voisi kuitenkin joiltakin osin täyttää julkisrauhan rikkomisen tunnusmerkistön. Rikoslain 24 luvun 3§:n mukaan:

” joka oikeudettomasti

1) tunkeutuu taikka menee salaa tai toista harhauttaen virastoon, liikehuoneistoon, toimistoon, tuotantolaitokseen, kokoustilaan taikka muuhun vastaan huoneistoon tai rakennukseen tai sellaisen rakennuksen aidatulle piha-alueelle taikka kasarmialueelle tai muulle puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen käytössä olevalle alueelle, jolla liikkuminen on asianomaisen viranomaisen päätöksellä kielletty, taikka

2) kätkeytyy tai jää 1 kohdassa tarkoitettuun paikkaan,

on tuomittava julkisrauhan rikkomisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.”

Hallituksen esityksen 1999/184 mukaan:

”lainkohdassa tarkoitettun teon kohteille on yhteistä ennen kaikkea se, että niissä yleensä työskentelee tai oleskelee ihmisiä, joiden rauhaa ja yksityisyyttä on tarkoitus suojella. Siten esimerkiksi lato tai varasto ei yleensä voi olla pykälässä tarkoitettu muu vastaava rakennus tai huoneisto. Sellainen voisi sen sijaan olla esimerkiksi koulu, kasarmirakennus, sairaala, museo, vankila taikka kulttuuri- tai liikuntalaitos.”

Julkisrauhan rikkominen on asianomistajarikos, joten tällaisessa tapauksessa Riihimäen kaupungin tulisi vaatia asiassa rangaistusta, jotta asia etenisi poliisille tutkittavaksi. Rikoslain 24 luvun ja 3§:n mukaan julkisrauhan rikkomisena ei pidetä tekoa, josta on aiheutunut ainoastaan vähäinen haitta. Pääsääntöisesti luvattomasti maauimalan alueelle tunkeutuminen yksittäisen henkilön kohdalla on ollut kestoiltaan lyhytaikaista ja toiminta on ollut ainoastaan luvattonta alueella oleskelua tai uimista. Lopulta oikeuden ratkaistavaksi jäisi, tulkittaisiinko toiminta julkisrauhan rikkomiseksi tai vähäiseksi haitaksi.

Riihimäen maauimalan alueelle luvatta tunkeutuneet henkilöt saattavat aiheuttaa toiminnallaan meteliä lähiasukkaille. Järjestyksellään 2 luvun ja 3§:n mukaan:

” Yleisen järjestyksen häiritseminen tai turvallisuuden vaarantaminen yleisellä paikalla on kielletty:

1) metelöimällä ja muulla vastaavalla tavalla;

2) toistuvilla uhkaavilla eleillä, hyökkävillä liikkeillä, suullisesti esitetyillä uhkailuilla ja muulla vastaavalla, pelkoa herättävällä uhkaavalla käyttäytymisellä;

3) ampumalla, heittämällä esineitä tai muulla vastaavalla tavalla.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu toiminta on kielletty myös muualla kuin yleisellä paikalla, jos toiminnan vaikutus ulottuu yleiselle paikalle.”

Riihimäen maauimalan ympärillä on paljon asutusta, joten tämän vuoksi meteli ulottuu myös yksityiselle paikalle ihmisten koteihin ja pihaille sekä yleiselle paikalle esimerkiksi ympäristössä oleville kaduille. Aamuyöllä meteliä aiheuttava henkilö voi syyllistyä toiminnallaan järjestyksellään mukaiseen järjestyksirikkomukseen.

3.3 Uimalan turvallisuusasiakirja

Kuluttajaturvallisuuslaissa (920/2011) on erityisiä säännöksiä kuluttajapalveluja tarjoavan tahon velvollisuuksista. Kaikkien merkittäviä riskejä sisältäviä palveluja tarjoavien toimijoiden on tehtävä toimintaansa koskeva kirjallinen turvallisuussuunnitelma eli **turvallisuusasiakirja**. Kuluttajaturvallisuuslaissa (920/2011) on mainittu merkittäviä riskejä mahdollisesti sisältäviä palveluja. Niihin lukeutuvat esimerkiksi uimarannat, talviuintipaikat, uimahallit, maauimalat ja kylpylät. Riihimäen kaupunki on laatinut kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) edellyttämän turvallisuusasiakirjan. Turvallisuusasiakirja on otsikoitu ”Uimalan turvallisuusasiakirja”. Riihimäen uimalasta puhuttaessa tarkoitetaan sekä uimahallia, että maauimalaa. Asiakirja on näiden yhteinen.

Uimalan turvallisuusasiakirja jaetaan syksyisin sähköisenä liitteenä tiedoksi uimahallia käyttäville yhdistyksille. Turvallisuusasiakirjan tulostettuun versioon voi perehtyä myös Riihimäen uimahallin lippukassalla. Uimalan turvallisuuteen liittyvät asiakirjat, kuten uimalan järjestyssääntö, sekä asianmukaiset opasteet ovat aina esillä, jos asiakas haluaa niihin tutustua. (Riihimäen uimalan turvallisuusasiakirja 2020.)

Kuviossa (Kuvio 2) on kuvakaappaus Riihimäen uimalan turvallisuusasiakirjan sisällysluettelosta. Luettelosta voidaan todeta, että kaupunki on laatinut varsin kattavan turvallisuusasiakirjan, jossa on huomioitu kuluttajaturvallisuuslain vaatimat asiat. Kuluttajaturvallisuuslain 2:7 §:n mukaan turvallisuusasiakirjan tulee sisältää suunnitelma vaarojen tunnistamiseksi ja riskien hallitsemiseksi. Luvussa 3 on kirjattu ennakoitavat vaaratilanteet ja niiden mahdolliset

seuraukset. Taulukkoon on kirjattu mahdollisen vaaratilanteen paikka sekä mikä vaara on kyseessä. Tämän jälkeen riskin merkityksen vakavuusaste on arvioitu numeroin ja kirjattu mahdolliset riskin seuraukset. Luvussa 4 on laadittu toimenpiteet vaaratilanteiden ennalta estämiseksi.

Riihimäen maauimalan turvallisuusasiakirja koskee toimintaa aukioloaikojen aikana. Maauimala on avoinna kesäkaudella arkin klo 07.00-19.00 (tiistaisin 13-19) ja viikonloppuisin klo 10.00-18.00. (Riihimäen kaupunki 2021b).

Sisällys

1	Palvelun tarjoaja	1
2	Turvallisuudesta vastaavat henkilöt	3
3	Ennakoitavat vaaratilanteet ja niiden mahdolliset seuraukset	4
4	Toimenpiteet vaaratilanteiden ennaltaehkäisemiseksi	5
4.1	Työohjeet ja -tavat	5
4.2	Uinninvalvojan työohjeet	5
5	Ohjeet onnettomuus-, vaara-, ja vahinkotilanteita varten	7
5.1	Pelastusjärjestelmä	7
5.2	Hengenpelastus ja muu ensiaputoiminta	7
5.3	Ohjeet hätäpuhelun soittamiseen*	8
5.4	Pelastus- ja ensiapuvälineet sekä poistumistiet	9
5.5	Tulipalo	10
5.6	Sähkökatko	11
5.7	Radio- ja ovipuhelimen käyttöohjeet	12
5.9	Tiedotus	13
5.10	Perehdyttäminen, koulutus ja pätevyys	15
6	Palvelun tarjoamiseen liittyvät olosuherajoitukset	16
7	Palvelun suurin mahdollinen turvallinen asiakasmäärä eri olosuhteissa	17
8	Palveluun osallistuvien terveydentilaa, fyysistä kuntoa, kokemusta koulutusta ja muita vastaavia seikkoja koskevat vaatimukset	19
8.1	Uimalan järjestyssääntö	19
8.2	Kouluryhmiä koskevat ohjeet	20
8.3	Ryhmiä koskevat ohjeet	21
8.4	Palvelun vaikutuspiirissä olevien muiden kuin asiakkaiden turvallisuuden varmistamiseksi tarpeelliset toimenpiteet	21
9	Onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteiden kirjaaminen	23
10	Uimahallin muiden käyttäjien tiedottaminen uimahallin turvallisuudesta	24

Kuvio 2: Riihimäen uimalan turvallisuusasiakirja

3.4 TUKES-ohje 1/2015

Uimahallien ja kylpylöiden sekä vastaavien palvelulaitosten turvallisuuden parantamiseksi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on koontanut ohjeen 1/2015 omille verkkosivuille. Ohjeeseen on kerätty tietoa kyseisiin kuluttajapalveluihin liittyvästä keskeisestä lainsäädännöstä, kuten kuluttajaturvallisuuslaista. Kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) mukaan kuluttajapalvelusta ei saa aiheutua vaaraa. Ohjeen tarkoituksena on uimahallien, kylpylöiden ja vastaavien palvelulaitosten turvallisuuden lisääminen ja parantaa kuluttajaturvallisuuslain mukaista turvallisuuden valvontaa sekä onnettomuuksien ja tapaturmien ennalta estäminen. (Tukes-ohje 2017, 1.) Tukes-ohjeessa on kattavat ohjeet turvallisuusasiakirjan laatimiseksi. Ohjetta lukemalla voidaan todeta, että Riihimäen uimalaa koskevassa turvallisuusasiakirjassa on käsitelty ohjeiden mukaisia asioita.

Tukes-ohjeessa on maininta pelastussuunnitelmasta. Pelastuslain (379/2011) mukaan

”Rakennukseen tai muuhun kohteeseen, joka on poistumisturvallisuuden tai pelastustoiminnan kannalta tavanomaista vaativampi tai jossa henkilö- tai paloturvallisuudelle, ympäristölle tai kulttuuriomaisuudelle aiheutuvan vaaran taikka mahdollisen onnettomuuden aiheuttamien vahinkojen voidaan arvioida olevan vakavat, on laadittava pelastussuunnitelma 14 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä. Pelastussuunnitelman laatimisesta vastaa rakennuksen tai kohteen haltija.”

Tukes-ohjeessa mainitaan, että kuluttajaturvallisuuslainsäädännön edellyttämä turvallisuusasiakirja voidaan yhdistää pelastussuunnitelmaan, jos se on tarkoituksenmukaista. Yhdistetyn asiakirjan on täytettävä molempien lainsäädäntöjen vaatimukset. (Tukes-ohje 2017, 10.)

”Jos samaa palvelua varten on muun lain nojalla laadittava pelastus-, valmius- tai muu vastaava suunnitelma, turvallisuusasiakirjaa ei tarvitse laatia, vaan turvallisuusasiakirjassa selvitettäviä tietoja vastaavat tiedot voidaan koota muun lain nojalla laadittavaan suunnitelmaan (Kuluttajaturvallisuuslaki 7 § 2 mom.)”

Tukes-ohje käsittelee ainoastaan aukioloaikojen puitteissa tapahtuvaa toimintaa. Liikuntapalvelun, kuten esimerkiksi ohjatun jumpan, vapaasukelluksen, vauvauinnin, uimakoulun tai uppopallon harjoittelu voi tapahtua uimahallin aukioloaikana tai aukioloajan ulkopuolella. (Tukes-ohje 2017, 31.)

3.5 Maauimaloiden energiapeitteet

Riihimäen kaupunki hankki kesällä 2021 energiapeitteet 50 metrin altaaseen, sekä hyppyaltaaseen (Kuvio 3 ja kuvio 4). Molemmista kuvioissa energiapeitteet ovat paikallaan 50 metrin altaassa. Kuviossa 4 on näkyvillä kiinnitysnaurut. Narut ovat kiinni peitetelineissä, joiden avulla peitteet pystytään rullaamaan takaisin telineisiin ja ne myös pitävät peitteet paikallaan altaassa. Energiapeitteet vedetään altaiden päälle maauimalan sulkemisen jälkeen yön ajaksi. Unidors Oy:n asentamat Elite Pool Cover energiapeitteiden tarkoituksena on vähentää veden haihtumista ja samalla niiden avulla on mahdollista saavuttaa huomattavia säästöjä altaiden lämmityskustannuksissa. Energiapeitteet suojaavat altaita myös esimerkiksi irtoroskilta ja lintujen ulosteilta. Espoon Leppävaaran ja Hyvinkään Sveitsin maauimaloissa on käytössä samantyyppiset energiapeitteet. Hyvinkään Sveitsi on ottanut energiapeitteet käyttöön vuonna 2019 ja Espoon Leppävaaraan ne asennettiin ensimmäisenä Suomessa vuonna 2015. (Kiiski 2019.)

Kuvio 3: Energiapeite Riihimäen maauimalassa (Antti Vilppola Unidors Oy 2021)

Kuvio 4: Energiapeite kiinnitys Riihimäen maauimalassa (Antti Vilppola Unidors Oy 2021)

Riihimäen kaupungin vs. liikunta- ja hyvinvointipäällikön Markus Rantsin kanssa käydyssä opinnäytetyön aloituspalaverissa kävi ilmi, että energiapeitteiden tuoman energiasäästön lisäksi niillä on myös toinen käyttötarkoitus. Rantsin mukaan energiapeitteiden uskottiin osaltaan vähentävän tai ainakin vaikeuttavan luvatonta uimista yöaikaan. Riihimäen maauimalassa energiapeitteet joutuivat heti ensimmäisenä yönä ilkvallan kohteeksi, kun ne oli asennettu paikalleen. Luvattomasti alueelle tunkeutuneet uimarit olivat repineet hyppyaltaan energiapeitteet pois altaasta päästäkseen hyppimään altaaseen. Riihimäellä ilkvallalta johti osaltaan siihen, että paikallisvartiointi päätettiin järjestää Riihimäen maauimalaan kesäksi 2021. Aikaisempina vuosina käytössä ollut piirivartiointi katsottiin olevan riittämätön toimenpide luvattoman toiminnan estämiseksi. Rantsin mukaan energiapeitteiden ei myöskään haluttu menevän rikki heti ensimmäisenä kesänä, koska ne olivat kaupungille taloudellisesti merkittävä investointi. (Rantsi, aloituspalaveri 2021.) Riihimäen kaupunki on siis turvautunut yksityiseen turvallisuuspalveluun hankkimalla vartiointin maauimalaan.

3.6 Vartiointi

Yksityisten turvallisuuspalvelujen tarve on viime vuosina lisääntynyt kasvavalla tahdilla. Nämä palvelut on katsottu täydentävän hyvin poliisin ja muiden viranomaisten toimintaa. Vartiointipalveluilla on kyetty vastaamaan sellaisiin yritysten ja yksityistalouksien turvallisuustarpeisiin, joissa viranomaistoiminta ei ole ollut merkittävässä asemassa. Turvallisuuspalvelujen toimintaan kuuluu rikosriskien ja muiden tahallisesti aiheutettujen turvallisuusriskien torjunta (security-tehtävät) ja samalla ne ovat merkittävässä roolissa palovaarojen ja muiden riskien torjunnassa (safety-tehtävät). (Paasonen ym. 2017, 13.)

On olemassa useita tekijöitä, jotka ovat vaikuttaneet yksityisen turvallisuusalan kasvuun. Turvallisuuden tunteen hakeminen, yhteiskunnan luonteen muuttuminen, kansainvälistyminen ja ulkoistaminen ovat olleet merkittävimmät tekijät. Yritykset ja ihmiset paneutuvat heille tärkeiksi kokemuksiinsa asioihin. Yhteiskunnan arjen muuttuminen entistä nopeammaksi on yksi tähän vaikuttava osatekijä. Edellä mainitut seikat osaltaan vaikuttavat siihen, että omaisuuden suojaamista ja häiriöttömyyden varmistamista ulkoistetaan yksityiselle turvallisuusalalle. Toimintaympäristön muutos katsotaan myös yhtenä vaikuttimena. Kansainvälinen ja paikallinen järjestäytynyt rikollisuus sekä terrorismin uhkan kasvu ovat olleet vaikuttamassa toimintaympäristön muuttumiseen. Turvallisuus on nähty yritystoiminnassa myös yhtenä kilpailuetuna. (Tikkanen ym. 2017, 203-204.)

Vartioimisliiketoiminta tarkoittaa ansiotarkoituksessa tehtävää, toimeksiantosopimukseen perustuvaa vartioimistehtävien suorittamista. Jotta tehtävä olisi turvapalvelulaissa tarkoitettua vartioimisliiketoimintaa, on tehtävien oltava sisällöltään vartioimistehtäviä, niitä tulee suorittaa ansiotarkoituksessa ja niiden tulee perustua toimeksiantoon. Näiden kaikkien kolmen vaatimuksen tulee täytyä samanaikaisesti. Ainoastaan turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijat

saavat harjoittaa vartioimisliiketoimintaa. Vartioimistehtäviä saavat tehdä vain vartioimisliikkeiden palveluksessa olevat vartijat. (Paasonen ym. 2017, 19-21; Laki yksityisistä turvallisuuspalveluista 1085/2015.) Riihimäen maauimalassa oli kesällä 2021 käytössä paikallisvartiointi, jota suorittivat kaupungin vartiointiraporttien mukaan paikallisen vartiointiliikkeen vartijat tai järjestyksenvalvojat. (Vartiointiraportit 2021).

3.7 Yritysturvallisuus

Elinkeinoelämän keskusliiton (EK) yritysturvallisuusmalli on tarkoitettu kaiken kokoisten yritysten käyttöön. Viranomaiset tai muut yhteisöt voivat myös hyödyntää mallin periaatteita. Yrityksen kaikkien toimintojen turvallisuus on kyseessä, kun puhutaan yritysturvallisuudesta. Sen ensisijaisena tarkoituksena on yrityksen kilpailukyvyn ja tuottavuuden parantaminen. EK:n yritysturvallisuusmalli kannustaa tekemään yritykseen mahdollisesti kohdistuvista turvallisuusuhista ja niiden seurauksista kattavan kartoituksen. EK:n mallin mukaan riskien tunnistamiseen, arviointiin ja käsittelyyn on suositeltavaa ottaa mukaan yrityksen kannalta keskeiset sidosryhmät ja yhteistyökumppanit. (EK 2016, 3.)

EK:n mallissa pidetään erittäin tärkeänä henkilöstön koulutusta, turvallisuustietoisuuden lisäämistä ja hyvän turvallisuuskulttuurin luomista. Yrityksen toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi kaikissa tilanteissa tulee yrityksessä olla hyvät johtamis- ja viestintäjärjestelmät. Yrityksen tulee myös pyrkiä turvallisuustoiminnassaan jatkuvaan kehittämiseen. Turvallisuus on jatkuva prosessi, eikä muuttamaton olotila. EK:n malli kannustaa yrityksiä käyttämään turvallisuuteen liittyviä standardeja sekä hyödyntämään sidosryhmäyhteistyötä muiden turvallisuuteen liittyvien toimijoiden kanssa. (EK, 2016, 4.)

EK:n yritysturvallisuusmalli koostuu useasta eri turvallisuuteen vaikuttavasta osa-alueesta, jotka on kuvattu alla olevassa kuviossa (Kuvio 5). Kuviossa on havainnollistettu mitä kaikkea tulee ottaa huomioon yritysturvallisuudessa. Kaikki osa-alueet eivät ole yhtä tärkeitä eri yrityksille, vaan yritykset voivat itse valita omaan yritykseen parhaiten soveltuvat osa-alueet ja toimenpiteet. (EK 2016, 4.) Tähän opinnäytetyöhön on valittu toimitila- ja kiinteistöturvallisuus, pelastusturvallisuus sekä väärinkäytösten ja poikkeamien hallinta. Näitä kolmea kohtaa avataan jäljempänä tarkemmin.

Kuvio 5: Elinkeinoelämän yritysturvallisuusmalli (EK 2020)

3.7.1 Toimitila- ja kiinteistöturvallisuus

Yrityksen toimipaikkoja ja- tiloja tulee turvata riskienhallinnan keinoin kustannukset huomioiden. Tähän kuuluu muun muassa rakenteellinen turvallisuus ja turvallisuusvalvonta. Rakenteelliseen turvallisuuteen kuuluvat esimerkiksi ympäristön turvallisuussuunnittelu (sijainti, pyssäköinti), kiinteistön lukitus ja avainhallinta ja turvallisuusrakenteet. Turvallisuusvalvonnan piiriin kuuluvat esimerkiksi tekninen turvallisuusvalvonta (kulunvalvonta-, rikosilmoitin ja kameravalvontajärjestelmät) ja vartiointi ja valvomotoiminta. (EK 2016, 7.) Riihimäen maa-uimalassa on käytössä tallentava kameravalvonta, alue on aidattu ja kohteessa on paikallisvartiointi. (Leppänen, haastattelu 2021). Valvonnasta on ilmoitettu asianmukaisesti aidassa olevin kyltein (Kuvio 6 ja kuvio 7).

Kuvio 6: Kameravalvontakyltti Riihimäen maaauimalassa (Toivanen 2021)

Kuvio 7: Vartiointikyltti Riihimäen maaauimalassa (Toivanen 2021)

Toimitilaturvallisuuden päämääränä on toimitilojen järjestäminen siten, että mahdolliset vahingot havaitaan nopeasti ja erilaisten vahinkojen toteutumisen todennäköisyys on mahdollisimman pieni. Toimitilaturvallisuuden avulla pyritään huomioimaan myös toimivat vastatoimet, jotta vahingot olisivat mahdollisimman pieniä. Kehäajattelua käytetään toimitilaturvallisuuden suunnittelun apuna. Kehäajattelun mukaan kohde jaetaan suojausvyöhykkeisiin, joissa käytetään erilaisia menetelmiä parantamaan kohteen turvallisuutta. Nämä vyöhykkeet ovat

kehäsuojaus, alueuojaus, kuorisuojaus, tilasuojaus ja kohdesuojaus. (Tikkanen ym. 2017, 162.) Riihimäen maauimalan voidaan katsoa hyödyntävän kehäajattelun mukaan kehäsuojasta.

Ulkopuolisille henkilöille erottuvin suojauksen keino on kehäsuojaus. Kehäsuojauksen kuuluvat kiinteistön tai muun suojattavan alueen rajalla olevat rakenteelliset ja tekniset ratkaisut, joiden tarkoituksena on hankaloittaa alueella pääsyä ja havaintojen tekeminen alueelle saapuvista henkilöistä. Erilaisia liiketunnistimia sekä kameravalvontaa voidaan hyödyntää teknisinä keinoina. Yleisin rakenteellinen ratkaisu on aita tai portti. Aidan tarkoituksena on osoittaa etenkin kielletyn alueen rajat, eikä niinkään toimia ylitsepääsemättömänä esteenä alueelle pääsemiseksi. Aita myös tekee alueen valvonnasta huomattavasti helpompaa. (Tikkanen ym. 2017, 162-163.)

3.7.2 Pelastusturvallisuus

Yrityksen pelastusturvallisuuteen kuuluu tulipalojen tai muiden onnettomuuksien ennaltaehkäisyä sekä nopeaa ja oikeanlaista reagointia onnettomuustilanteissa. Onnettomuusriskien hallinta on myös merkittävää. Suunnittelu- ja varautumisvelvoitteet on otettava huomioon. On myös huomioitava pelastuslainsäädäntö ja viranomaisten suorittama valvonta. Henkilöstön säännöllinen koulutus onnettomuustilanteiden varalle ja turvallisuusohjeiden laatiminen ovat myös erittäin tärkeitä. Pelastusturvallisuuteen kuuluvat esimerkiksi pelastussuunnitelman tekeminen, paloturvallisuuteen vaikuttavien asioiden ennakointi sekä varautuminen ja kiinteistön vakuuttaminen. (EK 2016, 8.) Riihimäen maauimala on ottanut toiminnassaan huomioon pelastusturvallisuuden ja kaikki siihen liittyvä on kirjattuna uimalan turvallisuusasiakirjaan. Turvallisuusasiakirjasta löytyvät muun muassa uimalan turvallisuudesta vastaavat henkilöt, toimenpiteet vaaratilanteiden ennalta estämiseksi, ohjeet onnettomuus- ja vaaratilanteita varten sekä henkilökunnan koulutus- ja perehdytyskäytännöt. (Riihimäen uimalan turvallisuusasiakirja 2020.)

Pelastusturvallisuuteen kuuluu myös organisaation omatoiminen varautuminen. Organisaation onnettomuuksien torjunnassa keskeisiä osatekijöitä ovat ennalta ehkäisevä paloturvallisuus, omatoiminen varautuminen ja väestönsuojelu. Ennalta ehkäisevän paloturvallisuuden kannalta oleellisia ovat rakenteellinen palontorjunta, sammutusvälineet- ja järjestelmät, tekniset paloilmoitinjärjestelmät, turvamerkit ja tulitöiden turvallisuus. Omatoiminen varautuminen pitää sisällään organisaation ihmisten, tietopääoman, ympäristön ja omaisuuden suojaamista ja pelastamista onnettomuus- ja vahinkotilanteissa. Omatoiminen varautuminen perustuu pelastuslakiin (379/2011). Väestönsuojelulla tarkoitetaan organisaation ihmisten suojaamista poikkeusoloissa tai suuronnettomuustilanteissa. (Tikkanen ym. 2017, 169.)

3.7.3 Väärinkäytösten ja poikkeamien hallinta

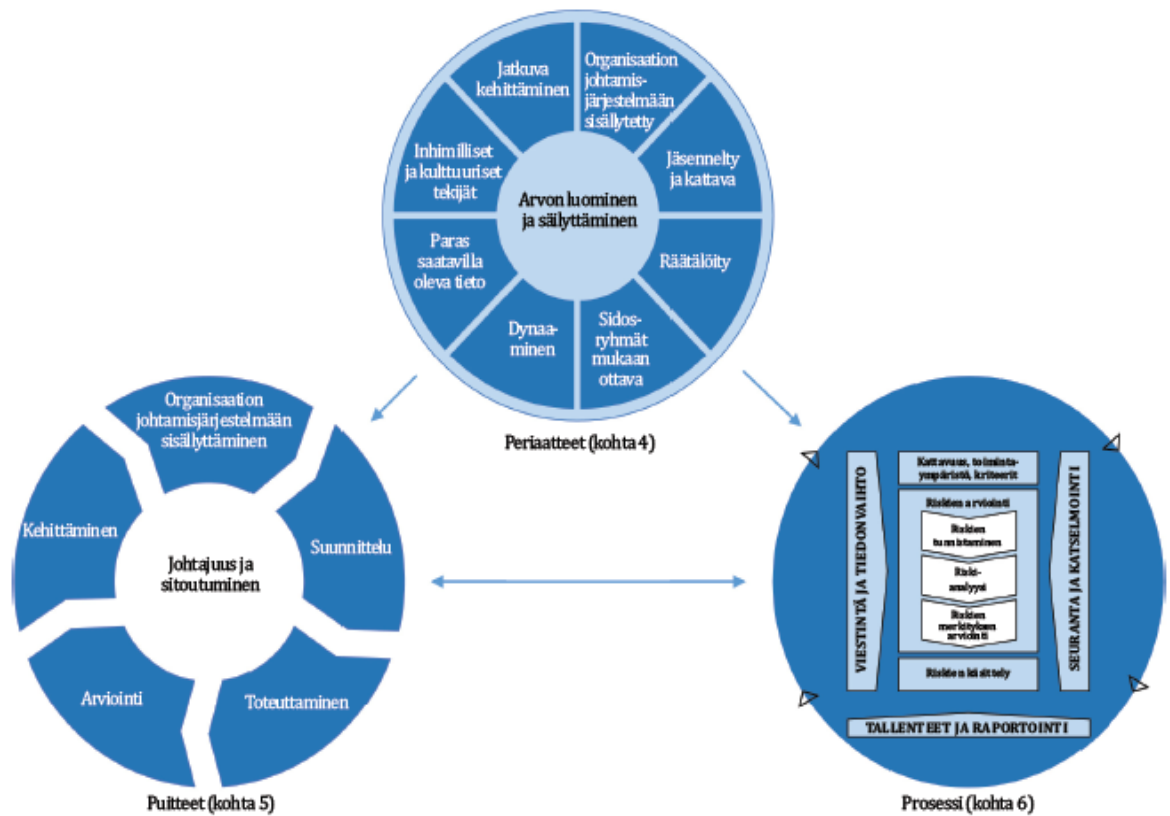
Väärinkäytösten ja poikkeamien hallinnan avulla yritykset voivat ennaltaehkäistä ja selvittää väärinkäytöksiä, rikoksia tai muita normaalista poikkeavia tapahtumia, jotka mahdollisesti vaikuttavat toimintoihin. Väärinkäytösten ja poikkeamien hallinta voi sisältää esimerkiksi seuraavat asiat: Toimintaan, henkilöstöön ja omaisuuteen kohdistuvat haitalliset tapahtumat (sisäiset- tai ulkopuolelta kohdistuvat tapahtumat), väärinkäytösten hallintakeinot (ennalta ehkäisevät toimet, toiminta rikostapauksissa ja muut ennalta estävät toimet). (EK 2016, 12.) Tästä käy hyvin esimerkkinä maauimalassa kesällä 2021 toiminut paikallisvartiointi. Vartija lähetti joka aamu yön tapahtumista raportin maauimalan yhteyshenkilölle, joten kaikki mahdolliset järjestyshäiriöt ja muut maauimalaa koskevat poikkeavat tapahtumat tulivat heti maauimalan esimiesten tietoon ja näin niihin voitiin myös tarvittaessa reagoida.

3.8 Riskienhallinta

Riskillä tarkoitetaan yleisesti puhuttaessa vaaraa tai uhkaa. Riskiin liittyy ajatus siitä, että jotain epäedullista voi tapahtua itselle, jollekin toiselle henkilölle tai jonkun omaisuudelle. Tapahtumaan liittyy epävarmuutta voidaan pitää peruslähtökohtana riskille. SFS-ISO 31000 standardin mukaan riski on epävarmuuden vaikutus tavoitteisiin. Jos jonkin tapahtuman seuraus tai tulos on täysin etukäteen tiedossa oleva, silloin ei voida puhua riskistä. Tapahtumaan liittyvät odotukset vaikuttavat myös riskiin. Odotukset selittävät sitä, että miten koemme riskin ja sen mahdollisen toteutumisen. Riskin ja uhkan erottaa siitä, että riski on uhkaa konkreettisempi asia ja se on mahdollista myös arvioida ja määritellä. (Juvonen, Koskensyrjä, Kukanen, Ojala, Pentti, Porvari & Talala, 2014, 8-9; Tikkanen ym. 2017, 19.)

Riskienhallintaprosessiin liittyy monia eri vaiheita. Toimintaympäristö on aluksi määriteltävä. Siihen kuuluu neljä eri osa-alueita, jotka ovat liiketoimintaympäristö, organisaatio, riskienhallintaprosessi ja riskinottohalu. Riskien arviointi perustuu ISO 31000 -standardin mukaan kolmesta eri osa-alueesta. Näitä ovat riskien tunnistaminen (mitä voi tapahtua ja syyt siihen), riskianalyysi (mitä seurauksia voi olla) ja riskien merkityksen arviointi (mikä on todennäköisyys). Riskin tunnistamiseen on olemassa erilaisia menetelmiä. Tämä vaihe onkin kaikista merkittävin riskienhallintaprosessissa, koska tunnistamatonta riskiä ei voi hallita. (Juvonen ym. 2014, 18-19.)

Riskienhallinta perustuu ISO 31000-standardin mukaan määriteltyihin periaatteisiin, puitteisiin ja prosessiin, jotka on esitetty alla olevassa kuviossa (Kuvio 8). Periaatteet-osio kuvaa vaikut-tavan ja tehokkaan riskienhallinnan ominaisuuksia, viestii sen arvosta ja esittää tavoitteet ja tarkoituksen. Puitteet-osion tarkoituksena on auttaa organisaatiota yhdistämään riskienhallinta sen keskeisiin toimintoihin ja tehtäviinsä. Prosessi-osiossa kuvataan riskienhallintapro-sessin kulku vaihe kerrallaan.

Kuvio 8: ISO 31000 -standardin kolme peruselementtiä (Riskikompassi 2021)

Riskinhallintaprosessin tulisi olla olennainen osa johtamista ja päätöksentekoa, sekä osa päivittäistä ja jatkuvaa toimintaa. Riskin käsittelyn tarkoituksena on valita ja toteuttaa vaihtoehdot riskien käsittelyyn. Seurannan ja katselmoinnin tarkoituksena on varmistaa prosessin suunnittelun, toteutuksen ja tulosten laatu ja vaikuttavuus ja parantaa niitä. Tämän on oltava suunniteltu osa riskienhallintaprosessia, ja vastuut on määriteltävä selkeästi. Tallenteet ja raportointi tarkoittavat sitä, että riskienhallintaprosessi ja sen tulokset on dokumentoitava ja raportoitava tarkoituksenmukaisella tavalla. Se antaa tietoa päätöksentekoon ja kehittää riskienhallintatoimia. (SFS-ISO 31000:2018, 14-20.)

Yksi varsin toimivaksi todettu vaarojen ja riskien tunnistusmenetelmä on potentiaalisten ongelmien analyysi, josta käytetään lyhennettä POA. Sen avulla on mahdollista tunnistaa erityyppisiä- ja taseisia ongelmia. Menetelmä on tullut käytännön tasolla tutuksi myös opinnäytetyön kirjoittajalle omissa opinnoissaan ja sitä voivat hyödyntää esimerkiksi tapahtumajärjestäjät. Analyysi edellyttää sitä, että organisaation johto tukee tätä työtä ja mahdollistaa resurssit sen toteuttamiseksi. Toiminta soveltuu erinomaisesti pienryhmyöskentelyyn, jossa tarvitaan POA-menetelmän tuntevan vetäjän lisäksi esimerkiksi kolmesta neljään muuta henkilöä. (Martikainen & Ranta 2017, 18.)

Ensimmäisessä vaiheessa POA:n vetäjä kutsuu ryhmän koolle ja valmistautuu tekemällä listan avainsanoista. Aluksi sovitaan ryhmässä kohde tai riskit, joita aiotaan tunnistaa. Esimerkiksi, että mitä riskejä Riihimäen maauimalan alueelle aukioloaikojen ulkopuolella luvatta tulevat henkilöt aiheuttavat toiminnallaan? Ryhmässä tulisi olla sellaisia henkilöitä, jotka tietävät kyseisestä kohteesta tai ongelmasta jotakin, jotta siitä saadaan paras hyöty. Aihe on heille entuudestaan tuttu. Ryhmän vetäjä antaa ryhmälle joitain avainsanoja käyttöönsä, jotka ovat ikään kuin vihjeitä. Seuraavaksi ryhmän jäsenille jaetaan Post-it lappuja, joihin jokainen kirjoittaa kolme aiheeseen sopivaa riskiä tai jonkin tietämänsä ongelman. Laput voi liimata, vaikka A4-kokoisen muovitaskun päälle. Tätä toista vaihetta kutsutaan nimellä hiljainen aivoriihi. Kirjoittamisen jälkeen ryhmän jäsen siirtää oman muovitaskunsa seuraavalle jäsenelle ja tarkoituksena on koko ajan kierrättää ryhmässä kirjoitettavia lappuja. Kirjoitusta jatketaan aina niin kauan, kun ryhmä ei enää keksi uusia riskejä. Aivoriihen tuloksena syntyy iso joukko mahdollisia toiminnasta aiheutuvia riskejä. Kolmannessa vaiheessa laput kasataan yhteen ja ne voidaan laittaa esimerkiksi seinälle, josta kaikki näkevät ne. Laput käydään yhdessä läpi ja ryhmitellään vaarojen mukaan. Niihin on mahdollista vielä lisätä uusia vaaroja, jos jotain tulee vielä mieleen. Kaikkien tulisi ymmärtää laput samalla tavalla ja tämän vuoksi ryhmässä on hyvä keskustella. Neljäs vaihe koostuu riskianalyysistä tunnistetuille vaaroille. Vaaroista tulee määritellä riskitaso ja arvioida riskin merkitys. Tähän kuuluu myös ajatustyö siitä, onko riskit hyväksyttäviä vai pitääkö niitä käsitellä jotenkin. Seuraavaksi kirjataan tunnistetut riskit analyysilomakkeelle. Viimeinen vaihe pitää sisällään havaittujen asioiden ja toimenpide-ehdotusten raportointia eteenpäin. (Martikainen & Ranta 2017, 18-19.)

Riskianalyysi on prosessi, jossa tarkoituksena on saada selville riskin luonne ja määrittämään riskitaso. Päätös riskien käsittelyn tarpeesta ja käytettävistä menetelmistä edellyttää riskin merkityksen arviointia. Riskitaso saadaan selville arvioimalla tapahtuman riskitodennäköisyyden ja seurauksen vakavuuden avulla. Riskin tasoa voi arvioida seuraavan taulukon avulla (Kuvio 9). Riski on joko merkityksetön, vähäinen, kohtalainen, merkittävä tai sietämätön. Riskitason laskentaan voidaan hyödyntää seuraavia kaavoja:

- tapahtuman todennäköisyys x seurausten vakavuus tai
- tapahtuman todennäköisyys x seurausten vakavuus² (jos on tarkoitus painottaa seurausten vakavuutta) (Martikainen ym. 2017, 16-17).

TODENNÄKÖISYYS	SEURAUKSEN VAKAVUUS		
	LIEVÄSTI HAITALLINEN (1)	HAITALLINEN (2)	ERITTÄIN HAITALLINEN (3)
HYVIN EPÄ- TODENNÄKÖINEN (1)	MERKITYKSETÖN RISKI	VÄHÄINEN RISKI	KOHTALAINEN RISKI
EPÄTODEN- NÄKÖINEN (2)	VÄHÄINEN RISKI	KOHTALAINEN RISKI	MERKITTÄVÄ RISKI
TODENNÄKÖINEN (3)	KOHTALAINEN RISKI	MERKITTÄVÄ RISKI	SIETÄMÄTÖN RISKI

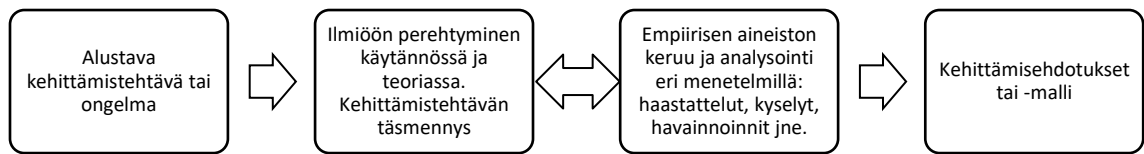
Kuvio 9: Riskin tason arviointi (Martikainen ym. 2017, 17)

4 Tutkimusmenetelmät

Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran (2009, 161) mukaan laadullisen, eli kvalitatiivisen tutkimuksen perustana pidetään ”todellisen elämän” selittämistä. Ajatuksena laadullisessa tutkimuksessa on laaja-alainen kohteen tutkiminen. Laadullisessa tutkimuksessa tarkoituksena on jonkin uuden tiedon tai asian tuottaminen. (Hirsjärvi ym. 2009, 161.) Tässä tutkimuksellisessa opinnäytetyössä käytetään laadullisia tutkimusmenetelmiä.

Laadullisen tutkimuksen avulla pyritään lisäämään tietoa tutkimuskohteesta. Laadullisessa tutkimuksessa puhutaan usein tapauksista, joita valikoidaan mukaan tutkimukseen rajattu määrä. Koska tapauksia on rajattu määrä, on tapauksien analysoiminen mahdollista tehdä tarkasti. Toiminnan kehittäminen ja erilaisten vaihtoehtojen esille tuominen sopii toteutettavaksi laadullisen tutkimuksen avulla. Se antaa lähtökohtia myös erilaisille jatkotutkimuksille. (Heikkilä 2014, 15.)

Tämän opinnäytetyön yhtenä tarkoituksena on antaa toimeksiantajalle myös kehittämisehdotuksia, miten Riihimäen maauimalan alueelle luvatta tunkeutumista ja siitä aiheutuvia järjestyshäiriöitä aukioloaikojen ulkopuolella voitaisiin parhaiten vähentää. Valittu kehittämistehtävä määrittää parhaan lähestymistavan. Jos tutkimuksen tarkoituksena on tehdä yritykselle kehittämisehdotuksia, oletettavin lähestymistapa on tapaustutkimus. Lähestymistavat voivat mennä myös usein päällekkäin, joten kehittämishankkeessa voi olla ominaisuuksia useasta lähestymistavasta. (Ojasalo ym. 2009, 37.) Tämän opinnäytetyön lähestymistavaksi valikoitui tapaustutkimus. Alla olevassa kuviossa (Kuvio 10) on havainnollistettu Ojasalon ym. (2009, 54) mukaan tapaustutkimuksen eri vaiheet.

Kuvio 10: Tapaustutkimuksen vaiheet (Ojasalo ym. 2009, 54)

Tapaustutkimuksessa päämääränä on tuottaa tutkittua tietoa valitusta kohteesta. Kehittämistyöhön tapaustutkimus sopii hyvin, kun pyrkimyksenä on ymmärtää laaja-alaisesti jonkun organisaation tilannetta ja tehtävänä on ratkaista joku ongelma tai saada aikaiseksi tutkimuksen avulla kehittämisehdotuksia. Tapaustutkimuksessa ei varsinaisesti kehitetä mitään konkreettista vaan sen avulla on mahdollista luoda kehittämisehdotuksia tai ratkaisuehdotus johonkin ongelmaan. (Ojasalo ym. 2009, 37-38.)

Tutkimusmenetelmänä tässä opinnäytetyössä käytetään haastatteluja sekä tilastoja. Haastateltavien osalta noudatetaan laadullisen tutkimuksen ominaisuuksia, eli haastateltavat valitaan tietystä kohdejoukosta, eikä valita haastateltavia ilman hyvää harkintaa (Hirsjärvi ym. 2013, 164). Haastattelun käyttö täytyy pystyä perustelemaan, kuten kaikki muutkin eri tiedonkeruumenetelmät. Haastattelua pidetään toimivana menetelmänä, koska se antaa mahdollisuuden muokata sitä eri tilanteiden mukaan ja se on myös joustava tapa kerätä aineistoa. (Hirsjärvi ym. 2009, 205.)

Tässä opinnäytetyössä on haastateltu Riihimäen maauimalassa pitkään työskennelleitä henkilöitä, joilla on vuosien kokemus maauimalaan liittyvistä järjestyshäiriöistä. Haastatteluihin on käytetty maauimalan vastaavaa liikuntapaikanhoitajaa sekä liikuntapaikkamestaria. Lisäksi on haastateltu Leppävaaran maauimalan liikuntapaikkamestaria ja Sveitsin maauimalan laitosten miehistä. Tietoa on kerätty myös haastatteleamalla energiapeitteet Riihimäen maauimalaan toimittaneen Unidors Oy:n toimitusjohtajaa.

Aaltolan & Vallin (2015, 27) mukaan haastattelun idea on varsin yksinkertainen: kun tavoitteena on saada selville, mitä mieltä joku henkilö on jostakin asiasta, kaikkein yksinkertaisinta on kysyä sitä häneltä. Tämän opinnäytetyön haastatteluissa käytetään puolistrukturoitua teemahaastattelua. Puolistrukturoidussa haastatteluissa ei hyödynnetä etukäteen tehtyjä vastausvaihtoehtoja, vaan haastateltavalla on mahdollisuus kertoa omin sanoin vastauksensa esitettyihin kysymyksiin (Aaltola & Valli, 2015, 29). Teemahaastattelussa on varsin tavanomaista, että haastattelun aihepiirit eli teema-alueet ovat tiedossa, mutta kysymyksiä ei esitetä tarkassa muodossa tai järjestyksessä. (Hirsjärvi ym. 2009, 208). Haastattelu voidaan käydä eri tavoin, esimerkiksi yksilöhaastatteluna, parihaastatteluna tai ryhmähaastatteluna. Näitä eri tapoja voidaan hyödyntää myös toisiaan täydentävinä. Yksilöhaastattelu on näistä yleisin ja sitä käytetään myös tässä opinnäytetyössä. (Hirsjärvi ym. 2009, 210.)

Laadullisessa tutkimuksessa voi myös käyttää tutkimusongelman osalta merkittäviä tilastotietoja. Tilastotietoja voidaan hyödyntää tutkimuksen taustojen selvittelyyn, suunnittelun taustaksi tai vertailutietona siihen nähden, mitä laadullisen aineiston avulla saadaan tulokseksi. Tilastoja käytettäessä on otettava huomioon, että ne ovat tiettyjen tahojen tai viranomaisten kokoamaa aineistoa määrättyissä olosuhteissa ja määrättyltä kohdejoukolta. Tilastoja käytettäessä täytyy selvittää, miten ne on koottu ja mitä niillä on työssä tarkoitus esittää tai havainnollistaa. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006b.)

Tässä opinnäytetyössä käytetään tilastoja poliisille tulleista hälytystehtävistä vuosien 2017-2021 väliseltä ajalta Riihimäen maauimalaan. Hälytystehtävien osalta selvitetään minkälaisia tehtävät ovat olleet sekä kuinka paljon niitä on ollut. Kuinka monta henkilöä poliisi on joutunut poistamaan maauimalan alueelta. Riihimäen kaupungilta on lisäksi saatu maauimalan vartiointia koskevia vartiointiraportteja kesältä 2021.

5 Tutkimustulokset ja analysointi

Tässä opinnäytetyössä tutkimusmenetelminä käytettiin haastatteluja, erilaisia tilastoja sekä hyödynnettiin aiheeseen liittyvää kirjallisuutta. Hirsjärven ym. (2009, 221) mukaan kerätyn aineiston analyysi, tulkinta ja johtopäätökset ovat tutkimuksen tärkein vaihe, johon on alun perin pyritty tutkimusta aloitettaessa. Analyysivaihe antaa tutkijalle vastauksia siihen minkälaisia tuloksia hän on saanut tutkimuksellaan selville.

5.1 Poliisin hälytystehtävät

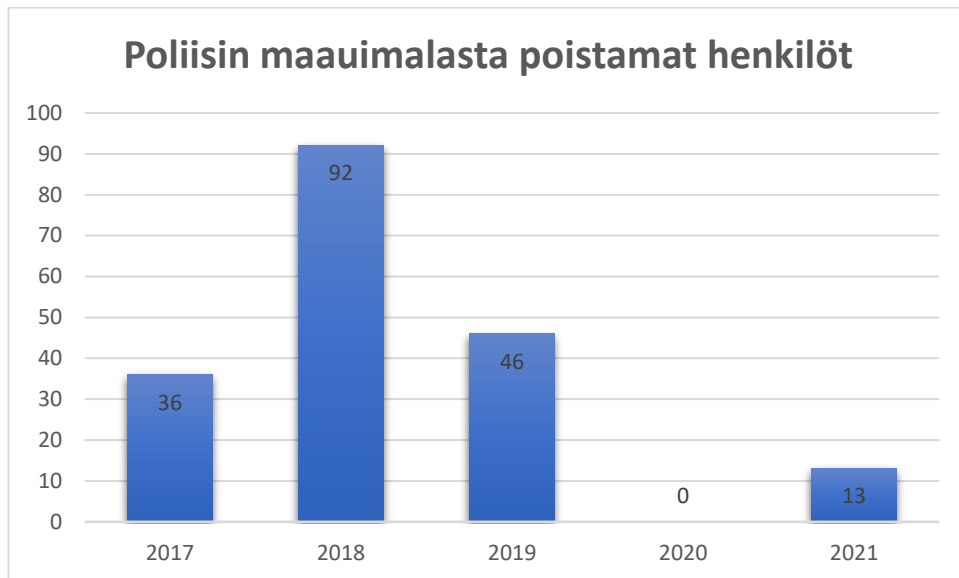
Poliisille tulleita hälytystehtäviä haettiin Poliisihallituksen ylläpitämästä PoliTrip-järjestelmästä. Tähän tarvittiin erillinen tutkimuslupa, jonka on myöntänyt Poliisihallitus tätä opinnäytetyötä varten. Luvan arkistointitunnustunnus Poliisihallituksen asianhallintajärjestelmässä on POL-2021-124397. PoliTrip-järjestelmän avulla on mahdollista hakea poliisille tulleita hätäkeskuksen välittämiä tehtäviä tai yksittäisen poliisipartion luomia oma-aloitteisia tehtäviä. Tehtäviä on mahdollista hakea ainoastaan viimeisen viiden vuoden ajalta. Seuraavassa taulukossa (Taulukko 1) on käsitelty poliisille tulleita hälytystehtävämääriä, jotka koskevat Riihimäen maauimalan alueella tapahtuvaa luvatonta alueelle tunkeutumista, uimista, hyppimistä altaisiin tai metelistä aiheutuvaa häiriötä. Lähes kaikki tehtävät ovat luokiteltu hätäkeskuksessa samaksi tehtävälajiksi, eli ilkivalta, järjestyslakirikkomus tai muu häiriökäyttäytyminen tehtävä. Yksittäisiä tehtäviä on ollut poliisipartioiden oma-aloitteiset järjestyksenvalvontatehtävät, joita nämä ovat tehneet partioidessaan maauimalan läheisyydessä. Tilastot on laadittu vuosilta 2017-2021, kesä-, heinä- ja elokuun väliseltä ajalta, koska maauimala on silloin päivisin avoinna. Tilastoja tarkasteltaessa on huomioitava, että vuonna 2020 Riihimäen maauimala oli koko kesän suljettuna korona pandemian vuoksi ja sen vuoksi vuoden

2020 tilastot eivät ole vertailukelpoisia. Tehtävistä voidaan todeta, että poliisille tuli eniten häiriöistä aiheutuvia tehtäviä maaumalaan vuonna 2018, yhteensä 32 kpl. Vuonna 2021 vastaavia tehtäviä oli ainoastaan 2 kpl. (PoliTrip 2021.) Vuosi 2021 oli ensimmäinen kerta, kun maaumalassa oli paikalla vartija öiseen aikaan.

Taulukko 1: Poliisin hälytystehtävät vuosina 2017-2021 (PoliTrip 2021)

Seuraavassa taulukossa (Taulukko 2) on kuvattu henkilöiden lukumäärä, jotka poliisi on poistanut Riihimäen maaumalan alueelta vuosina 2017-2021. Vuonna 2020 maaumala oli kiinni eikä poistettavia henkilöitä ollut yhtään. Tehtävistä voidaan todeta, että vuonna 2018 poliisi poisti lukumäärällisesti eniten henkilöitä maaumalan alueelta, yhteensä 92 henkilöä. Vuonna 2021 maaumalassa oli paikalla öiseen aikaan vartija ja poliisi poisti alueelta samana vuonna yhteensä 13 henkilöä. Tässä tilastossa on huomionarvoista, että hälytystehtäviä maaumalaan oli ainoastaan kaksi. Toisessa tehtävässä poliisi joutui ottamaan yhden alueelle tunkeutuneen henkilön kiinni. Toinen tehtävä tapahtui heinäkuun alussa klo 05.09. Tehtävässä poliisi poisti alueelta yhteensä 12 henkilöä. (PoliTrip 2021.) Vartija oli poistunut paikalta klo 04.00, jonka jälkeen henkilöt olivat menneet alueelle. Riihimäen maaumalan vastaavan liikuntapaikanhoitajan Jouko Leppäsen haastattelusta ilmeni, että kaupunki reagoi tähän jatkamalla vartiointia tunnilla eteenpäin klo 05.00 asti. Toimenpide oli onnistunut, koska tämän jälkeen ainakaan kaupungin tietoon ei tullut enää luvattomia henkilöitä maaumalan alueella. (Leppänen, haastattelu 2021.)

Taulukko 2: Riihimäen maauimalasta poistetut henkilöt (PoliTrip 2021)

Polisin hälytystehtäviä tarkasteltaessa huomionarvoista oli, että Riihimäen maauimalaan tulleita tehtäviä oli jouduttu laittamaan useita kertoja vuodessa seurantaan. Tehtävän laittaminen seurantaan tarkoittaa sitä, että poliisi ei mene kohteeseen heti, vaan menee tarvittaessa myöhemmin paikalle, jos uusia ilmoituksia tulee. Tämä voi johtua siitä, että poliisilla on samaan aikaan joku kiireellisempi tai toinen tehtävä hoidettavana. Muutamassa tehtävälmoituksessa oli kirjattu poliisipartion toimesta lisätietona, että maauimalassa käy piirivartija ajoittain poistamassa uimareita, eikä siten aiheuta poliisin välittömiä toimenpiteitä. Huomionarvoista oli myös se, että muutamia tehtäviä oli sellaisia, jossa piirivartija oli tehnyt ilmoituksen hätäkeskukseen. Vartija oli pyytänyt poliisia paikalle avuksi, koska maauimalassa olevat lukiset henkilöt eivät olleet totelleet vartijan poistumiskäskyjä. (PoliTrip 2021.) Poliisin tehtäväsuoritteissa voi olla myös pieniä partiokohtaisia kirjaamiseroja. Joku partio on voinut merkata suoritteeseen vain ”poistettu henkilö” tai ”tehtävä suoritettu paikalla” koodilla, vaikka alueella olisi ollut paljonkin luvattomia henkilöitä, jotka on samalla poistettu tai henkilöt ovat itse poistuneet poliisipartion nähdessään. Joku toinen partio on taas voinut kirjata hyvinkin tarkkaan alueelta poistettujen henkilöiden lukumäärän. Kaikkia henkilöitä ei myöskään voi tarkalleen laskea, koska henkilöt saattavat juosta alueelta eri suuntiin poliisin havaittuaan.

5.2 Riihimäen kaupungin vartiointiraportit

Riihimäen maauimalan paikallisvartiointin vastasi kesällä 2021 paikallinen vartiointiyrittäjä FS Security Oy (Leppänen, haastattelu 2021). Yöllä vartiointin hoitanut vartija lähetti sähköpostilla joka aamu Riihimäen kaupungin yhteyshenkilölle vartiointiraportin yön tapahtumista. Raporttiin oli kirjattu erilaiset häiriöt maauimalasta, kuten alueelta poistetut henkilöt, mahdolliset kiinniotot ja myöskin tapaukset, jossa joku henkilö oli pyrkinyt alueelle yrittämällä

kiivetä aidan yli. Suurin osa raporteista oli sellaisia, jossa ei ollut kirjattu mitään häiriöitä koko yön aikana. Vartioinnilla oli siten saavutettu sen ennalta estävä tarkoitus näiltä osin.

Opinnäytetyön kirjoittaja sai Riihimäen maauimalan vastaavalta liikuntapaikanhoitaja Jouko Leppäseltä muistitikulla kesän 2021 vartiointiraportit. Kaikkia kesän raportteja ei ollut enää saatavilla johtuen siitä, että raportit oli lähetetty kaupungin yhteyshenkilölle sähköpostilla ja hän oli ehtinyt jo poistaa osan raporteista omasta sähköpostistaan. Raportteja oli saatavilla 56 kpl ja vartiointi oli ollut paikalla yhteensä 75 päivää. Tämän vuoksi tilasto ei ole kattava, mutta siitä saa kuitenkin hyvän kokonaiskuvan kesän vartiointin toimenpiteistä. Jouko Leppäsen mukaan maauimalan vartiointi aloitettiin 25.5.2021 tiistai iltana ja se päättyi lauantai aamuna 7.8.2021. Vartiointi oli paikalla klo 22.00-05.00 välisen ajan. Vartiointi oli tämän aikavälin paikalla jatkuvasti ja myös juhannuksen ajan, jolloin maauimala oli kokonaan kiinni. (Leppänen, haastattelu 2021.)

Alla olevaan taulukkoon (Taulukko 3) on koottu kesän 2021 vartiointiraporteista vartijoiden valvontaraportteihin kirjaamat kolme yleisintä toimenpidettä. Ensimmäinen ja isoin pylväs kuvaa niiden lukumäärää, jotka ovat yrittäneet mennä maauimalan alueelle kiipeämällä aidan yli. Nämä henkilöt ovat jättäneet aidan ylittämisen kesken, koska vartija on havainnut yrityksen ja käskenyt lopettamaan aidan ylityksen tai sitten aidan yli yrittänyt henkilö on itse luopunut yrityksestä havaittuaan vartijan olevan alueella. Näitä henkilöitä löytyi valvontaraporteista 34 kpl. Toiseksi isoin pylväs kuvaa maauimalan alueelle luvatta tunkeutuneiden henkilöiden lukumäärää, jotka vartija on poistanut alueelta. Näitä henkilöitä oli 22 kpl. Viimeinen ja pienin pylväs kuvaa vartijan tekemää alueelle luvatta tunkeutuneen henkilön kiinniottoa, joita on 1 kpl. Tämä päihtynyt henkilö ei totellut vartijan poistumiskäskyä, vaan kiipesi hypytornin 10 metriin ja hyppäsi altaaseen vaatteet päällä. Kiinniottotilanteessa tämä henkilö yritti potkaista vartijaa. Vartija joutui pyytämään poliisin paikalle noutamaan kiinniottotun henkilön. (Vartiointiraportit 2021.)

Taulukko 3: Vartijan toimenpiteet Riihimäen maauimalassa (Vartiointiraportit 2021)

5.3 Haastattelut

Tässä opinnäytetyössä haastateltiin Riihimäen maauimalan kahta työntekijää, Espoon Leppävaaran maauimalasta yhtä työntekijää sekä Hyvinkään Sveitsin maauimalasta yhtä työntekijää. Kaikki haastattelut suoritettiin yksilöhaastatteluina työntekijöiden omilla työpaikoilla. Riihimäellä tehdyt haastattelut nauhoitettiin, jonka jälkeen ne litteroitiin. Espoon ja Hyvinkään haastatteluja ei nauhoitettu, vaan haastattelija kirjasi haastattelun aikana vastaukset paperille. Nämäkin haastattelut litteroitiin haastattelun jälkeen. Haastattelut kestivät noin 30-40 minuuttia ja lähes kaikki haastateltavat antoivat suostumuksensa oman nimen käyttämiseen tämän opinnäytetyön tuloksissa. Hyvinkään Sveitsin työntekijä ei halunnut omaa nimeä julkaistavan. Näiden yksilöhaastattelujen lisäksi tehtiin myös yksi puhelinhaastattelu haastatteleamalla edellä mainittuihin maauimaloihin energiapeitteet toimittaneen yrityksen Unidors Oy:n toimitusjohtajaa.

Haastattelut on pyritty analysoimaan aineistolähtöisen teemoittelun avulla. Teemoittelun avulla on mahdollista purkaa haastatteluista saatu laadullinen aineisto pilkkomalla ja ryhmittelemällä aineisto eri aihepiirien mukaisesti. Teemoittelu on hieman samanlaista, kuin luokittelu, mutta siinä teeman sisältö on keskiössä lukumäärien sijaan. Alustavan luokittelun jälkeen on mahdollista etsiä aineistosta varsinaisia teemoja. Aineistoista pyritään etsimään määrättyä teemaa kuvailevia näkemyksiä. Tutkijalla on mahdollisuus tehdä myös jälkikäteen teemarunko, jonka avulla hän voi analysoida aineistoaan. Tästä menetelmästä käytetään nimitystä aineistolähtöinen teemoittelu. (Kajaanin ammattikorkeakoulu 2021.)

Analyysin yhtenä tarkoituksena on nostaa esille tutkimuskysymysten kannalta oleellisia asioita. Teemoittelu on luonnollinen etenemistapa teemahaastatteluaineiston analysoimisessa.

Useimmiten teemat löytyvät kaikista haastatteluista, jotka ovat olleet esillä eri haastateltavien kanssa. Haastatteluiden litteroinnin jälkeen aineisto on mahdollista jakaa eri teemojen alle. Haastatteluista haetaan esille kohdat, joissa käsitellään ko. teemaa. Teemojen käsittelyn yhteydessä on luontevaa käyttää muutamia sitaatteja. Tämän tarkoituksena on antaa havainnollisia esimerkkejä haastatteluista ja se antaa myös lukijalle todisteen siitä, että kirjoittajalla on olemassa jokin aineisto, johon hänen analyysinsä perustuu. Sitaaatteja ei tule kuitenkaan käyttää ilman tarkkaa harkintaa. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006c.) Tässä opinnäytetyössä on käytetty myös muutamia sitaatteja haastattelujen analysoinnissa.

Haastatteluiden tulokset on purettu eri teemojen mukaan vastauksia parhaiten kuvaavan otsikon alle. Kaikissa haastatteluissa on ollut esillä samat teemat, vaikka kysymykset ovat voineet olla eri maauimaloiden haastateltaville eri järjestyksessä. Lisäksi niissä on voinut olla myös joitain erilaisia kysymyksiä. Yhteisiä teemoja on neljä, mutta Riihimäen maauimalan henkilökunnan osalta viisi teemaa, koska yksi teema koski vain heitä. Unidors Oy:n toimitusjohtajan haastattelu oli huomattavasti suppeampi ja kysymyksiltään erilainen, kuin maauimaloiden henkilökunnalla. Tämän vuoksi hänen haastattelunsa on jätetty tämän teemoittelun ulkopuolelle ja se käsitellään tämän jälkeen erikseen.

5.3.1 Haastateltavien kokemus maauimalassa työskentelystä

Arto Kokkonen on työskennellyt Riihimäen kaupungin palveluksessa vuodesta 1982. Tällä hetkellä Kokkonen toimii liikuntapaikkamestarina ja hän on toiminut viimeiset kolme vuotta Riihimäen maauimalassa lähiesimiehenä.

Jouko Leppänen ollut töissä vuodesta 2000 Riihimäen uimahallilla ja maauimalalla. Leppäsen nykyinen työtehtävä on Riihimäen uimahallin ja maauimalan vastaava liikuntapaikanhoitaja, ja hän on toiminut siinä vuoden 2020 kevästä asti.

Arto Järvinen on Espoon Leppävaaran uimahallin ja maauimalan liikuntapaikkamestari. Järvinen on toiminut nykyisessä tehtävässään viimeiset 6 vuotta. Järvisellä on samanpituisen kokemus maauimalan toiminnasta.

Hyvinkään Sveitsin uimahallin ja maauimalan halliesimies oli estynyt haastattelusta. Hänen sijastaan haastateltiin maauimalan laitosmiestä, joka ei halunnut omaa nimeään julkaistavan tässä opinnäytetyössä. Laitosmies on ollut töissä Hyvinkään maauimalassa 2,5 vuotta.

5.3.2 Maauimalassa esiintyvät häiriöt aukioloaikojen ulkopuolella

Arto Kokkosen mukaan häiriöt Riihimäen maauimalassa liittyvät pääsääntöisesti meteliin aukioloaikojen ulkopuolella. Maauimalan naapurissa asuvat henkilöt valittavat metelistä suoraan kaupungin työntekijöille.

”Nuorisolla on nykyään mukana kannettavia musiikkilaitteita ja kaiuttimia ja niistä lähtee kovat äänet”. (Kokkonen)

Kokkosen mukaan myös veden hygieniatasoon liittyy ongelmia, koska yölliset uimarit eivät pesydy ennen uintia. Maauimala voidaan jopa joutua sulkemaan, jos vedessä on liikaa bakteereja. Kokkosen kokemuksen mukaan maauimalan altaisiin on heitetty esimerkiksi raskaita kukkaruukkuja. Kesällä 2021 hankittu yksi allaspeiteteline oli heitetty kesällä altaan pohjaan. Graffiteja on myös maalattu maauimalan alueella.

Jouko Leppänen toteaa kysymykseen Riihimäen maauimalan häiriöistä ensimmäiseksi, että

”Riihimäellä on vanha perinne, että maauimalassa käydään yöllä uimassa”.
(Leppänen)

Leppäsen mukaan Riihimäen maauimalassa on ollut vuosia, että on käyty vain uimassa eikä ole tehty mitään pahaa eikä ilkivaltaa. On ollut myös vuosia, että on tehty pelkästään ilkivaltaa ja uiminen on ollut pienemmässä roolissa. Viime vuosina maauimalasta on tullut enemmän nuorison hengailupaikka. Tämä johti osaltaan siihen, että altaisiin hankittiin allaspeitteet. Luvattomasta toiminnasta aiheutuu myös meteliä ja se häiritsee naapureita. Ponnahduslautaiheutti aikaisemmin meteliä, koska sitä käytettiin yöaikaan ja tämän vuoksi se jouduttiin poistamaan. Ongelmia tulee myös likaisena uimisesta. Vesi on likaisempaa ja kemikaalia joudutaan käyttämään enemmän maauimalan vedessä. Uimarit eivät käy suihkussa ennen uintia ja joku saattaa uida jopa kengät jalassa. Leppänen kertoo, että hän sattui vuonna 2019 kesällä menemään maauimalalle vähän myöhempään lauantaina illalla ja laski 67 nuorta katsomossa soittamassa musiikkia ja 5 nuorta oli uimassa.

”Vuodet 2018 ja 2019 olivat pahimpia häiriöiden suhteen.” (Leppänen)

Vahingoista Leppänen kertoo, kuinka altaan pohjasta on jouduttu vuosien ajan poimimaan erilaisia esineitä. Allas on joskus jouduttu pitämään jonkin aikaa kiinni, jotta on saatu allas puhdistettua. Lasipullot olivat yhteen aikaan ongelma, varsinkin kirkkaat lasit, koska niitä on vaikea havaita. Lasipulloja rikottiin altaan pohjiin. Muutaman kerran on jouduttu soittamaan sukkeltajat tarkistamaan altaan pohjat, että löytyykö sieltä lasia. Kioskiin on joskus murtauduttu ja kioskin lasit rikottu. Jossain vaiheessa sekini tuntui olevan perinne, että loppukesästä, kun illat pimenevät, niin maauimalan kioskiin aina murtauduttiin.

”Altaan pohjassa on joskus ollut jopa autonovia, kukkaruukkuja, ostoskärkyjä, kahvakuulia, polkupyöriä.” (Leppänen)

Leppänen kertoo kerran katsoneensa videotallenteelta, kun viisi miestä kippasi lasten altaaseen kukkaruukun. Kukkaruukku piti nostaa altaasta traktorin avulla, koska se oli niin painava.

Graffiteja on tehty myös. Maauimalan ulkosuihkujen päät on joka kesä otettu irti ja hävitetty heittämällä puskiin.

Arto Järvisen mukaan Leppävaaran maauimalassa ilmenee vain ajoittain häiriöitä aukioloaikojen ulkopuolella. Järvisen mukaan ei voida puhua mitenkään yleisestä ilmiöstä. Pääsääntöisesti häiriöitä ei heillä ilmene, mutta joskus joitain henkilöitä on mennyt luvatta uimaan. Järvisen mukaan häiriöt liittyvät pelkästään uimiseen. Joskus joku on heittänyt jotain tavaraa altaisiin, mutta se on harvinaista toimintaa. Leppävaarassa hyppyaltaat sijaitsevat sisällä uimahallin puolella, joten hyppimisestä aiheutuvaa ongelmaa ei heillä ole. Omaisuusvahinkoja ei ole oikeastaan esiintynyt Leppävaarassa lainkaan.

Hyvinkään maauimalan laitospiehen kokemuksen mukaan Hyvinkään maauimalassa esiintyy aukioloaikojen ulkopuolella alueelle luvatta tunkeutumista todella usein. Kesällä hyvän sään aikaan maauimalassa käy luvattomia uimareita miltei joka yö. Huonolla ilmalla uimareita käy harvemmin. Laitospiehen mukaan he ovat havainneet tämän katsomalla myöhemmin valvontakameroista. Häiriöt liittyvät pääsääntöisesti uimiseen ja hyppytornista hyppimiseen. Laitospiehen mukaan kävijät ovat pääsääntöisesti siistiä porukkaa, ja omaisuusvahinkoja ei ilmene heillä juuri lainkaan. Joinakin vuosina on tehty maauimalaa ympäröivään aitaan reikä.

5.3.3 Maauimalaan liittyvät riskit aukioloaikojen ulkopuolella

Arto Kokkosen mukaan luvattomaan toimintaan liittyy seuraavia riskejä: oma turvallisuus, päihtyneenä uiminen, hukkuminen, ilkivalta (mitä henkilökunta joutuu aamuisin tekemään, että saadaan altaat uimakuntoon). Kokkosen mukaan allaspeitteiden hyöty on pelkästään energiaa säästävä. Kokkonen ei usko, että ne estäisivät uimaan menemistä, koska uimarit repivät ne tarvittaessa altaasta pois. Kokkosen mukaan myös allaspeitteisiin liittyy riskejä. Joku uimari voi jäädä jumiin allaspeitteiden alle. Yksi heidän työntekijänsä, joka on hyvä uimari, koitti mennä uimaan peitteiden ollessa paikallaan. Hänen mukaansa ei ollut helppoa päästä peitteiden alta pinnalle.

”Riski liittyy myös hyppyaltaaseen, jos hyppää korkealta eikä huomaa allaspeitteitä. Osuuko hyppy allaspeitteiden väliin vai hyppääkö keskelle allaspeitetä?”
(Kokkonen)

Tämän takia vartijan läsnäolo on hänen mukaansa perusteltua.

Riskeistä Jouko Leppänen kertoo, että riski tulee siitä, kun uimarit eivät yhtään katso miten ja mihin hyppäävät altaisiin. Jos joku on alla ja joku hyppää päälle, niin siinä on riskejä. Riskinä on myös päihtyneenä uiminen ja hyppiminen.

”On todellinen ihme, että enempää ei ole vahinkoja sattunut, jos ajatellaan miten paljon ihmisiä, on käynyt luvatta uimassa.” (Leppänen)

Riskinä on myös hukkuminen, kun ei ole valvontaa. Humalassa ei edes huomaa, jos joku puuttuu joukosta. Vuoden 2004 yhden hukkumistapauksen jälkeen Riihimäen maauimalan ympärille hankittiin uusi aita. Uudessa aidassa on tapit aidan päällä ja heidän tietoonsa on tullut, että miesten sormia on mennyt ainakin kaksi kertaa irti poikki, kun sormi on jäänyt sormuksesta kiinni aidan tappiin samalla, kun on kiivetty aidan yli. Yksi tapaus on ollut, missä sormi on revennyt. On voinut olla useampiakin tapauksia, mutta nämä ovat tapaukset, jotka ovat tulleet heidän tietoonsa.

Allaspeitteet toivat useamman tuhannen euron energiasäästön ja Leppänen huomasi itse varsinakin veden haihtumisen säästön. Leppäsen mukaan allaspeitteisiin liittyy riski. Kesällä heidän työntekijänsä kokeili, että saako nostettua allaspeitettä ylös, kun oli uimassa. Allaspeiteimi niin kovaa vedenpintaan kiinni, että työntekijä joutui tekemään töitä, että sai nostettua peitteen ylöspäin. Leppänen epäilee, että pikkupoika ei kykene peitettä yksin nostamaan. Tämän takia vartija paikalla yöaikaan on hänen mukaansa perusteltua. Altaaseen voi joku myös horjahtaa.

”Pahin skenaario on, että mitä tapahtuu, jos joku hyppää hyppyaltaaseen, kun allaspeitteet ovat paikoillaan.” (Leppänen)

Allaspeite on 2,5 metriä leveä. Joka altaassa on neljä kaistaletta. Siinä on iso vaara, että ei pääse peitteiden alta pintaan.

Arto Järvisen mukaan mahdolliset riskit liittyvät siihen, että altaat ovat Leppävaarassa yöaikaan valvomattomat. Silloin on riski jopa hukkumiseen, jos päihtyneenä mennään uimaan. Järvisen mukaan maauimalaan vuonna 2015 asennetuilla allaspeitteillä on ehdottomasti ollut ennalta estävä vaikutus luvattomalle uinnille aukioloaikojen ulkopuolella. Kokemuksen mukaan, kun allaspeitteitä ei ollut remontin aikana altaiden päällä, niin heti oli ollut uimareita yöaikaan paikalla. Järvisen mukaan allaspeitteisiin liittyy riski, jos joku menee tarkoituksella tai vahingossa altaaseen peitteiden ollessa paikallaan. Altaasta voi olla vaikeaa päästä pois ja riskinä voi olla jopa hukkuminen. Leppävaarassa ei ole kokemuksia siitä, että joku olisi mennyt peitteiden ollessa paikallaan uimaan.

Hyvinkään maauimalassa allaspeitteet ovat olleet käytössä vuodesta 2019. Allaspeitteet ovat säilyneet ehjinä koko toiminnan ajan. Luvattomat uimarit vetävät peitteet pois paikaltaan päästäkseen uimaan. Osa uimareista on myös laittanut peitteet takaisin paikalleen uinnin jälkeen. Laitosmiehen mukaan luvattomaan toimintaan liittyy riskejä. Hänen mukaansa riski liittyy päihtyneenä uimiseen ja korkealta hyppimiseen ilman valvontaa. Laitosmiehen mukaan allaspeitteet eivät estä luvattonta uimista, koska uimarit siirtävät peitteet pois altaasta. Joidenkin henkilöiden kohdalla peitteet voivat toimia ennalta estävästi. Laitosmiehen näkemyksen mukaan allaspeitteisiin liittyy pienoinen riski, jos henkilö menee uimaan peitteiden

ollessa paikallaan. Uimarille voi tulla esimerkiksi paniikki, jos menee peitteiden alle eikä heti pääse takaisin pinnalle.

5.3.4 Parhaat keinot ennalta estää maauimalan alueelle luvatta tunkeutuminen

Arto Kokkosen mukaan paikalla oleva vartija yöaikaan on ainut toimiva vaihtoehto. Aita on vain pelkkä hidaste, se ei uimista estä. Riihimäen maauimalan yksi ongelma on myös keskeinen sijainti, mikä houkuttaa uimareita paikalle.

Vartiointi on Jouko Leppäsen mukaan paras keino estää luvaton toiminta ja jos allaspeitteet ovat paikallaan, niin se on ainut vaihtoehto. Muuten otetaan liian iso riski. Uudet aidat ovat korkeammat, kuin vanhat olivat, mutta se ei auta riittävästi. Riihimäellä on ollut myös ongelmia, kun altaat ovat tyhjiä. Rullalautailijat ovat joskus käyneet skeittaamassa ja vahingoittaneet altaan maalipohjaa. Skeittarit ovat joutuneet korvaamaan aiheuttamansa vahingot. Vartiointiliikkeen raporttien mukaan kesällä 2021 maauimalan aitojen takana oli miltei joka yö porukkaa kyttäämässä, että pääseekö uimaan.

Leppävaarassa on varauduttu häiriöihin ja luvattomaan toimintaan kameravalvonnan avulla. Kameravalvontaa on mahdollista suorittaa etäyhteydellä suoraan vartiointiliikkeeseen. Alue on myös aidattu korkealla aidalla. Kaikissa alueen ovissa uimahallin ja maauimalan puolella on hälytysjärjestelmä, mikä aiheuttaa hälytyksen, jos ovet avataan väkisin. Leppävaarassa ei ole ollut tarvetta jatkuvalla vartiointilla tai piirivartiointilla. Jotkut tietyt päivät kesällä ovat aiheuttaneet varautumista vartiointilla. Esimerkiksi koulujen päättymisen aikaan alueelle on järjestetty piirivartiointia, koska silloin voi enemmän esiintyä luvattonta toimintaa.

”Arto Järvisen mukaan paras keino pitää luvattomat vieraat loitolla on liiketunnistimilla varustetut kamerat.”

Liiketunnistimista menisi hälytys vartiointiliikkeelle, joka tarkistaa kamerasta, että tarvitseeko paikanpäälle lähteä vai poistuiko luvattomat henkilöt alueelta. Leppävaarassa tämä ei ole vielä käytössä, mutta suunnitelmissa on saada liiketunnistimet alueelle. Ajatuksena olisi saada automaattikuulutus aikaiseksi, kun joku laukaisee liiketunnistimen. Esimerkiksi kaiuttamista voisi kuulua lyhyt viesti, että ”olette kielletyllä alueella, vartija on tulossa paikalle” tai jokin muu viesti. Järvisen mukaan Helsingin uimastadionilla on tämänkaltaisen hälytysjärjestelmä.

Hyvinkään maauimalassa on varauduttu ennalta estämään alueelle luvaton tunkeutuminen aitaamalla maauimalan alue. Käytössä on myös tallentava kameravalvonta. Maauimalassa käy myös joka yö paikalla piirivartija valvomassa aluetta ja tarvittaessa samalla poistaa alueelle tunkeutuneet luvattomat henkilöt.

”Laitosmiehen mukaan paras keino ennalta estää ihmisten pääseminen maa-uimalan alueelle sen ollessa suljettuna on jatkuva vartiointi.”

Piirivartiointi käy liian harvoin paikalla estääkseen toiminnan. Todella korkea aita voisi myös auttaa sekä liiketunnistimilla varustetut kamerat olisivat myös hyvä keino

5.3.5 Riihimäen maa-uimalan paikallisvartiointin onnistuminen

Arto Kokkosen mukaan kesällä 2021 ensi kertaa yöaikaan ollut vartiointi on parantanut maa-uimalan tilannetta häiriöiden osalta. Vartija maksaa enemmän, mutta Kokkosen mielestä siitä kannattaa maksaa, että paikat pysyvät kunnossa.

”Hinta on halpa, jos sillä saa yhdenkin kuolemantapauksen estettyä.” (Kokkonen)

Jouko Leppäsen mukaan tänä kesänä maa-uimalassa paikalla yöaikaan ollut vartiointi on parantanut tilannetta huomattavasti, vaikka ratkaisu ei tietenkään ole halpa. Leppänen sai tänä kesänä perusteltua omalle esimiehelle vartijan palkkaamisen, kun allaspeitteet oli heti ensimmäisen käyttökerran jälkeen kokeneet ilkivaltaa. Uimarit olivat yöllä repineet allaspeitteet pois altaasta ja lytänneet peitteet kasaan. Leppänen kertoo, että he joutuivat tekemään heinäkuun puolenvälin jälkeen muutoksia vartiointiin. Vartiointi loppui aluksi neljältä aamuyöstä ja he arvelivat, että sen jälkeen ei enää alueelle menisi uimareita. Ihmiset olivat kuitenkin huomanneet tämän ja menneet uimaan, kun vartija oli aamu neljältä lähtenyt pois. Uimarit repivät sen jälkeen peitteet pois altaasta. Tämän takia he joutuivat lisäämään vartiointia tunnilla aamu viiteen. Sen jälkeen ei enää tullut uimareita.

5.3.6 Unidors Oy:n toimitusjohtajan haastattelu

Suoritin Unidors Oy:n toimitusjohtajan Tomi Kiisken haastattelun puhelinhaastatteluna. Kiiski kertoo, että Riihimäen maa-uimalaan toimitettiin kesäksi 2021 Unidors Oy:n energiapeitteet. Heidän yrityksensä on aiemmin toimittanut samanlaiset energiapeitteet myös Leppävaaran ja Sveitsin maa-uimaloihin. Kiisken mukaan energiapeitteiden käyttötarkoitus on veden lämmityskustannuksien pienentäminen sekä se, että vettä ei pääse haihtumaan ilmaan niin paljon, kuin ilman peitteitä.

Kiiskeltä kysyttiin, että onko heillä tietoa mahdollisista riskeistä, joita energiapeitteisiin voisi liittyä, esimerkiksi jos ihminen joutuu vahingossa tai tarkoituksella peitteiden alle? Energiapeitteet ovat Kiisken mukaan niin hyvin allasaluetta peittävät, että päästäkseen uimaan ihmisen on tarkoituksella joko siirrettävä peitteitä syrjään tai pujottauduttava jotenkin peitteiden välistä altaaseen. Vahingossa altaaseen ei Kiisken mukaan tulisi päätyä. Tämä edellyttää tietysti sitä, että peitteet ovat asennettu altaan päälle niin, kuin ne pitää asentaa. Sellaista tilannetta ei pitäisi edes olla, että allas olisi peitetty esimerkiksi vain puoliksi. Kiisken mukaan

mahdollinen energiapeitteisiin liittyvä riski voi aiheutua esimerkiksi päihtyneenä alueelle menemiseen ja samalla siihen, miten ihmiset humalassa alueella käyttäytyvät.

Kiiskellä ei ole tiedossa mitään energiapeitteisiin liittyviä vaaratilanteita Suomesta. Energiapeitteiden valmistaja on Australiasta ja sieltäkään ei ole Kiisken tietoon tullut mitään vaaratilanteita. Tämä ei tietenkään tarkoita sitä, etteikö niitä olisi voinut olla, mutta Kiisken tietoon niitä ei ole tullut. Tutkimukset ulkomailta ovat olleet ainoastaan peitteiden lämmön ja kosteuden haihtumisen estämiseen liittyviä.

Kiiskeltä kysyttiin myös energiapeitteiden väristä, että olisiko niitä mahdollista saada esimerkiksi punaisen värisenä, jotta uimari voisi ne paremmin havaita? Kiisken mukaan energiapeitteitä ei ole ainakaan tällä hetkellä mahdollista saada muun värisenä, kuin sinisenä. Kiisken kanssa keskusteltaessa heräsi ajatus siitä, että uima-altaan reunat voisi merkata paremmin esimerkiksi lippusiimalla, jossa olisi varoituskylttejä energiapeitteistä. Samoin hyppyaltaan portaat voisi merkata selkeästi, että altaassa on energiapeitteet paikallaan. Näin voisi ainakin yrittää viestiä paremmin asiasta, jos joku menee alueelle, joka ei tiedä altaiden päällä olevan energiapeitteet.

5.4 Kehittämisehdotukset

Tämän tutkimuksen yksi tärkeimpiä tuloksia oli kehittämisehdotuksien tekeminen opinnäytetyön toimeksiantajalle. Alla olevaan taulukkoon (Taulukko 4) on koottu tässä opinnäytetyössä esille tulleet keskeisimmät ja toimivimmat keinot maauimalan alueelle luvatta tunkeutumisen ennalta estämiseksi ja siitä aiheutuvien järjestyshäiriöiden vähentämiseksi aukioloaikojen ulkopuolella. Taulukossa mainitut keinot ovat tulleet esille opinnäytetyön haastatteluissa sekä oman pohdinnan tuloksena. Taulukossa on ensin mainittu keino, jonka jälkeen taulukkoon on koottu keinon positiiviset ja negatiiviset puolet. Viimeisessä kohdassa on kirjattu muita havaintoja ko. keinoon. Ajatuksena on ollut kirjata taulukkoon parhaimmat ja toimivimmat keinot ylhäältä alaspäin. Esimerkiksi paikallisvartiointi on toimivin keino ja energiapeite on heikoin keino ennalta estää maauimalan alueelle luvatta tunkeutuminen ja vähentää järjestyshäiriöitä. Taulukon alle on koottu vielä muutamia opinnäytetyön haastattelujen yhteydessä esiin tulleita ideoita, joita voisi myös Riihimäen kaupunki maauimalan toiminnassa hyödyntää. Kaksi viimeisintä kohtaa on kirjoittajan omia näkemyksiä maauimalan toiminnan kehittämiseksi.

Keinot	Positiivisia puolia	Negatiivisia puolia	Muuta
Paikallisvartiointi.	Tehokkain ja toimivin keino.	Kallein suojauskeino.	Vaikka on kallis, niin vartioinnin tarve on lyhyt (Max. 3 kk).
Piirivartiointi.	Hyvä keino tarkistaa alue luvattomista vieraista.	Vartiointi ajoitusta ja uimarit tulevat paikalle vartijan lähdettyä.	Voi olla hankalaa tyhjentää alue, jos paikalla on paljon ihmisiä.
Liiketunnistimilla varustetut valvontakamerat.	Hyvä keino valvoa. Vartija lähtee paikalle, kun kohde hälyttää, eli tarvittaessa.	Vartijalla voi olla pitkä viive päästä kohteeseen ja uimarit ehtivät mennä altaaseen.	Etänä valvottavista kameroista nähdään, onko hälytys aiheellinen vai aiheeton. Ei turhaan paikalle.
Liiketunnistimilla laukeava automaattikuulutus.	Hyvä keino ”säikäyttää” luvattomasti alueelle tuleva henkilö.	Nuoriso oppii nopeasti, että ääni tulee kaiuttimista.	Ääni voi häiritä naapureita.
Aluetta suojaava aita.	Riittävän korkea ja vahva aita vaikeuttaa ylittämistä.	Aidan yli voi kiivetä liian helposti.	Antaa viestin siitä, missä alueen rajat kulkevat.
Alueen valaistus.	Hyvin valaistu alue ennalta estää alueelle tunkeutumisen paremmin, kuin pimeä alue.	Heikosti estävä vaikutus.	Kesällä on valoisaat yöt muutenkin.
Varoituskyltit. (Tallentava videovalvonta ja vartioitu alue)	Antaa selkeän viestin, että alueelle ei saa mennä.	Heikosti estävä vaikutus.	Myös juridinen merkitys.
Allaspeite / Energiapeite.	Voi estää jonkun ihmisen altaaseen menemisen.	Peitteet on helppo siirtää syrjään. Ei estä uimista.	Päätarkoitus on energiaa säästävää vaikutus.

Taulukko 4: Kehittämisehdotukset järjestyshäiriöiden vähentämiseksi

Unidors Oy:n toimitusjohtaja Tomi Kiisken kanssa käymäni haastattelun aikana nousi esille energiapeitteisiin liittyvä varoittaminen, koska maauimalan alueelle voi mennä henkilöitä, jotka eivät huomaa tai tiedä altaiden päällä olevista energiapeitteistä. Maauimalan alueelle luvatta tunkeutuville henkilöille voisi yrittää paremmin viestiä altaiden päällä yöaikaan olevista energiapeitteistä. Altaan ympärille voisi laittaa rajausnauhoilla varustettuja rajaustolppia, jotka on tarkoitettu ihmisten liikkumisen ohjaamiseen esimerkiksi yleisötilaisuuksien jonoissa. Rajausnauhoihin voisi kiinnittää energiapeitteistä kertovia varoituskylttejä. Toinen vaihtoehto voisi olla altaan ympärille vedettävä lippusiima, jossa roikkuisi heijastimien lisäksi varoituskylttejä. Hyppytornin rappusiin voisi myös laittaa varoituskyltit energiapeitteistä. Tämän lisäksi hyppytornin rappusiin voisi laittaa yönajaksi lukittavan portin, jotta hyppytorniin olisi mahdollisimman vaikea kiivetä.

Paikallisvartiointi on toimiva ja hyväksi havaittu keino vähentää maauimalan alueelle luvatta tunkeutumista. Vartiointista vastaava yritys toimitti kesällä sähköpostilla joka aamu yön vartiointiraportin kaupungin yhteyshenkilölle. Näin kaupunki sai heti tiedon siitä, minkälaisia häiriöitä maauimalassa oli yöllä ollut. Opinnäytetyön kirjoittaja sai näistä raporteista vain osan, koska yhteyshenkilö oli jo ehtinyt poistaa osan raporteista omasta sähköpostistaan. Yhtenä kehittämissuunnitukseksi on tehdä näistä vartiointiraporteista tarkempi tilasto, Excel tai muu vastaava, josta on helppo nähdä mikä vaikutus ja merkitys vartiointilla on ollut. Paikallisvartiointista tulee kaupungille kustannuksia, joten tämänkin takia hyvät tilastot ovat tärkeitä. Kun tilastot on tehty hyvin, niin on myös helpompi perustella asiasta päättävälle taholle vartiointin tarpeen merkitys tulevinakin kesinä. Vastaavasti jos todetaan, että vartiointille ei ole tarvetta, niin sekin voidaan nähdä tilastoista.

Riihimäen uimalan turvallisuusasiakirjaan on kirjattu ennakoitavat vaaratilanteet ja niiden seuraukset. Turvallisuusasiakirja koskee toimintaa vain aukioloaikojen puitteissa. Myös aukioloaikojen ulkopuoliset riskit olisi hyvä tunnistaa ja arvioida riskienhallinnan keinoin. Riihimäen maauimalan henkilökunnan haastatteluissa nousi esiin useita riskitekijöitä, kun maauimala on kiinni ja paikalla ei ole valvontaa. Tähän voisi hyvin käyttää esimerkiksi POA-menetelmää vaarojen ja riskien tunnistamiseksi. POA-menetelmästä olisi eniten hyötyä henkilökunnan kesken tehtynä, koska he tuntevat aihealueen parhaiten.

6 Johtopäätökset

Tämän opinnäytetyön ensimmäinen tutkimuskysymys oli, minkälaisia järjestyshäiriöitä Riihimäen maauimalan alueelle luvatta tunkeutuminen aukioloaikojen ulkopuolella on aiheuttanut ja mitä riskejä toimintaan liittyy. Riihimäellä on vuosien ajan ollut paikallisten asukkaiden, maauimalan henkilökunnan ja myös viranomaisten yleisessä tiedossa, että maauimalassa käydään myös sen kiinnioloaikana uimassa ja hyppimässä altaisiin. Kyseisen toiminnan

laajuudesta ja siitä mahdollisesti aiheutuvista riskeistä ei kuitenkaan ole aikaisemmin tehty tutkimuksia. Useimmilla asiasta tietävillä henkilöillä on ollut vain omiin kokemuksiin ja muiden kertomuksiin perustuvaa tietoa. Tämän tutkimuksen avulla oli ensi kertaa mahdollista saada tutkittua ja ajantasaista tietoa ilmiön yleisyydestä sekä siitä, minkälaisia nämä järjestyshäiriöt ovat olleet. Tietoa saatiin parhaiten selvittämällä poliisille tulleita hälytystehtäviä ja haastatteleamalla maauimalan henkilökuntaa. Poliisin hälytystehtävien osalta täytyy ottaa huomioon myös se, että kyseessä on vain poliisille ilmoitetut tehtävät maauimalaan. Todellisuudessa alueelle tunkeutuminen on ollut paljon yleisempää, koska läheskään kaikki ihmiset eivät ilmoita näkemästään hätäkeskukseen ja yöaikaan on muutenkin vähän ihmisiä liikkeellä, jotka voisivat tehdä havaintoja ja niistä viranomaisille ilmoittaa. Esimerkiksi vuonna 2018 poliisille ilmoitettiin yhteensä 32 hälytystehtävää maauimalaan ja poliisi poisti alueelta samana vuonna 92 henkilöä. Määrä on mielestäni suuri, vaikka todennäköisesti maauimalan alueelle on mennyt paljon enemmän henkilöitä mitä tilastoista ilmenee. Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että Riihimäen maauimalan alueelle luvatta tunkeutuminen aukioloaikojen ulkopuolella on ollut viime vuosien aikana todella yleistä. Tutkimuksessa ilmeni, että järjestyshäiriöt ovat olleet pääsääntöisesti maauimalan alueelle luvatta tunkeutumista aidan yli kiipeämällä, maauimalassa uimista ja hyppimistä altaiisiin. Tästä toiminnasta on aiheutunut meteliä lähiasukkaille ja kuten haastatteluissa ilmeni, niin metelistä ihmiset valittavat eniten maauimalan henkilökunnalle. Alueella on tehty myös ilkivaltaa sekä sotkettu paikkoja.

Haastatteleamalla Riihimäen maauimalan henkilökuntaa saatiin selville, että maauimalassa yöllä uiminen ja hyppiminen ilman valvontaa sisältää myös riskejä. Isoimmat riskit henkilökunnan mukaan liittyvät päihtyneenä uimiseen, toisten päälle hyppimiseen ja mahdollisesti allaspeitteiden päälle hyppimiseen, jotka voivat johtaa loukkaantumisiin ja pahimmillaan hukkumiseen. Tämä kaikki yhdistettynä siihen, että paikalla ei ole valvontaa, on henkilökunnan mukaan niin iso riski, että paikallisvartiointille on perusteltu tarve.

Tämän opinnäytetyön toinen tutkimuskysymys oli, onko paikallisvartiointilla onnistuttu parantamaan tilannetta järjestyshäiriöiden ja riskien osalta. Tutkimuksen perusteella paikallisvartiointin hyödyt näkyivät hyvin selvästi muun muassa siinä, että poliisille tulleita tehtäviä maauimalaan olivat miltei kokonaan loppuneet vuonna 2021, kun paikallisvartiointi otettiin käyttöön. Paikallisvartiointin aikana ei myöskään ilmennyt yhtään omaisuusvahinkoa maauimalassa. Aikaisempina vuosina erilainen ilkivalta on ollut maauimalassa varsin yleistä. Opinnäytetyön tulosten perusteella toimivaksi keinoksi ennalta estää ja vähentää järjestyshäiriöitä maauimalassa osoittautui paikallisvartiointi. Tätä näkemystä tukee kaupungin vartiointiraporttien tulokset, jossa vartijan läsnäolo oli useasti estänyt maauimalan alueelle tunkeutumisen sekä poliisin hälytystehtävien merkittävä väheneminen maauimalaan. Järjestyshäiriöt vähenivät siis huomattavasti paikallisvartiointin ansiosta. Alueelle ei päässyt aidan yli kiipeämällä, kuin ihan muutama ihminen paikallisvartiointin aikana, joten myös alueelle tunkeutumiseen liittyvät riskit pienuivat oleellisesti.

Tutkimuskysymyksissä esitettiin myös alakysymys, millä keinoilla vertailtavissa maauimaloissa on pyritty ennalta estämään aukioloaikojen ulkopuolella esiintyviä järjestyshäiriöitä ja miten siinä on onnistuttu. Haastatteluiden avulla saatiin selville, että Espoon Leppävaaran ja Hyvinkään Sveitsin maauimaloissa paikallisvartiointia ei ole katsottu tarpeelliseksi, vaan näissä on piirivartiointista tai etänä valvottavista kameroista ollut riittävästi hyötyä. Hyvinkäällä ja varsinkin Espoossa esiintyi paljon vähemmän järjestyshäiriöitä kuin Riihimäellä, joten tämän vuoksi näissä kohteissa ei ole ollut tarvetta tehdä erityisiä toimenpiteitä järjestyshäiriöiden vähentämiseksi. Kuten alun johdannossakin mainittiin, niin maauimaloissa yöllä luvatta uiminen on valtakunnallinen ongelma, mutta ongelman laajuus vaihtelee eri kohteissa. Riihimäen maauimalan keskeisellä sijainnilla on tutkimuksen mukaan merkittävä vaikutus aukioloaikojen ulkopuolella tapahtuviin järjestyshäiriöihin. Espoon ja Hyvinkään maauimalat sijaitsevat kauempana keskustoista, joten ihmisten pitää nähdä enemmän vaivaa niihin mennäkseen.

Tämän tutkimuksen lopputuloksia voi Riihimäen kaupunki hyödyntää, kun he pohtivat tulevana vuosina keinoja, joilla he pyrkivät ennalta estämään maauimalan alueelle luvatta tunkeutumista ja vähentämään järjestyshäiriötä aukioloaikojen ulkopuolella. Tutkimuksen tuloksia voi hyödyntää myös muutkin maauimalat, joissa ilmenee aukioloaikojen ulkopuolella tapahtuvaa luvatonta toimintaa tai on riski sellaiseen. Tässä opinnäytetyössä jätettiin kustannusvaikutukset tutkimuksen ulkopuolelle. Mahdollinen jatkotutkimuksen näkökulma voisi olla maauimaloiden järjestyshäiriöihin liittyvä kustannusten arviointi. Tämän tutkimuksen yhteydessä tuli esille paikallisvartiointin kalleus verrattuna piirivartiointiin. Maauimalan alueella aiheutettu ilkkivalta voi aiheuttaa isotkin kustannukset vuositasolla. Tätä voisi tutkia laajemmin, mitkä olisivat taloudellisesti kaupungin kannalta tarkoituksenmukaisimmat keinot ennalta estää maauimalan järjestyshäiriöitä aukioloaikojen ulkopuolella.

6.1 Luotettavuus

Luotettavuutta tässä opinnäytetyössä voidaan arvioida käytettyjen menetelmien osalta. Opinnäytetyössä käytettiin haastatteluja ja erilaisia tilastoja. Haastateltavat valikoituivat sillä perusteella, että heillä oli riittävän pitkä kokemus maauimalan toiminnasta ja aihe oli heille entuudestaan tuttu. Haastattelutilanteessa heidän asiantuntijuutensa maauimalasta kävi myös hyvin ilmi. Haastattelut saatiin pidettyä kahden kesken rauhallisessa tilassa, joten kukaan muu ei pystynyt vaikuttamaan haastateltavien vastauksiin. Poliisin tilastoja käytettäessä voidaan todeta, että niiden määrä on luotettava, mutta hälytystehtävien suoritteissa voi olla pieniä partiokohtaisia kirjaamiseen liittyviä eroja. Riihimäen kaupungilta saatujen vartiointiraporttien laadussa oli puutteita, koska kaikkia raportteja ei ollut mahdollista saada. Raportteja oli kuitenkin niin iso määrä ja pitkältä ajanjaksolta, että niitä oli perusteltua käyttää tässä tutkimuksessa.

Hirsjärven ym. (2009, 231) mukaan tutkimuksessa saatujen tulosten luotettavuus ja pätevyys voivat vaihdella, vaikka tarkoituksena on välttää virheitä. Tämän johdosta valmiin tutkimuksen luotettavuuden arviointia on syytä tehdä ja pohtia. Laadullisessa tutkimuksessa reliabilisuus ja validius ovat saaneet vaihtelevia tulkintoja. Termit ovat alun perin suunniteltu kvantitatiiviseen tutkimukseen, joiden parissa niitä pyritään karttamaan. Tästä huolimatta tutkimuksen luotettavuutta ja pätevyyttä on syytä jollakin keinoilla arvioida, vaikka termejä pyritäisikin välttämään. Tutkimuksessa on tärkeää pyrkiä kertomaan lukijalle, mitä tutkija on tehnyt ja millä keinoin hän on päätenyt tutkimustuloksiin. Tärkeimpiä asioita laadullisessa tutkimuksessa ovatkin tutkimuksen henkilöiden, paikkojen ja tapahtumien kuvaukset. Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta parantaa tutkijan tarkka raportointi tutkimuksen kaikkien vaiheiden etenemisestä. (Hirsjärvi ym. 2009, 232.)

6.2 Oman oppimisen arviointi

Minulla ei ollut aikaisempaa kokemusta opinnäytetyön kirjoittamisesta. Aluksi mietin pitkään sopivaa aihetta, joka tuntui olevan varsin haastavaa löytää. Muutamat kiinnostavat aiheet hylkäsin aika nopeasti, koska niistä oli joku muu ehtinyt tehdä tuoreen tutkimuksen. Kananen (2010, 13) mukaan opinnäytetyön aihe kannattaa valita itseä kiinnostavasta aiheesta, koska sellaisesta aiheesta on myös mielekästä kirjoittaa. Kananen kannustaa valitsemaan myös aiheen, jonka kirjoittaja tuntee hyvin tai hänellä on omia kokemuksia aihealueesta. Täysin vierasta aihealueesta voi olla työläämpää kirjoittaa. Kananen mukaan on myös tärkeää aloittaa kirjoittamaan ja alussa kirjoitetun tekstin sisältö ei ole niinkään ratkaisevaa, kuin itse kirjoittamisen aloittaminen. Ajoissa aloitettu ja kirjoitettu teksti vie aina prosessia eteenpäin. (Kananen 2010, 13-14). Alun haasteiden jälkeen aloin näiden ohjeiden mukaisesti kirjoittamaan ja hetken kuluttua huomasinkin jo päässeeni hyvin alkuun. Toki tekstiin palattiin myöhemmin useaan kertaan ja sitä myös muokattiin muun muassa ohjaajalta saadun palautteen perusteella. Opinnäytetyön isoin haaste oli löytää tietoperustaa tukevaa kirjallisuutta ja aikaisempia tutkimuksia valitusta aiheesta. Maaumaloista oli olemassa muutamia aikaisempia tutkimuksia, mutta ne koskivat eri aihealueita, kuin tässä opinnäytetyössä käsiteltiin. Toisaalta juuri siksi tämänkaltaiselle opinnäytetyölle oli mielestäni tarve. Kirjoittajan omat kokemukset Riihimäen maaumalan vuosia kestäneistä järjestyshäiriöistä ja kaupungin yhteyshenkilön positiivinen ja kannustava suhtautuminen aiheeseen olivat merkittäviä syitä opinnäytetyön aiheen valintaan. Oli myös tärkeää, että opinnäytetyössä oli toimeksiantaja, joka voi mahdollisesti hyödyntää tutkimuksen tuloksia. Tämä kannustaa osaltaan opinnäytetyön tekijää panostamaan työhönsä. Yhteenvetona voisin vielä mainita koko opinnäytetyöprosessin kaikkine vaiheineen olleen todella mielenkiintoinen ja opettavainen.

Lähteet

Painetut

Aaltola, J. & Valli, R. 2015. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. 4., uudistettu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. 9., uudistettu painos. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15.-17. painos. Helsinki: Tammi.

Juvonen, M., Koskensyrjä, M., Kuhanen, L., Ojala, V., Pentti, A., Porvari, P. & Talala, T. 2014. Yrityksen riskienhallinta. Vantaa: Hansaprint.

Kananen, J. 2010. Opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Martikainen, S. & Ranta, T. 2017. Turvallinen tapahtuma - opas oppilaitosten ja korkeakoulujen tapahtumajärjestäjälle. Helsinki: Kopio Niini Oy.

Ojasalo, K, Moilanen, T, Ritalahti, J. 2009. Kehittämistyön menetelmät. 1. painos. Helsinki: WSOYpro Oy.

Paasonen, J, Ellonen, V. 2017. Turvallisuusalan perusoppikirja. Helsinki: Tietosanoma Oy.

SFS-ISO 31000:2018. Riskienhallinta. Ohjeet. 2. painos. Helsinki: Suomen Standardisoimisliitto.

Tikkanen, S., Aapio, L., Kaarnalehto, A., Kammonen, L., Laitinen, J., Mikkonen, J., Pisto, M-H. 2017. Ammattina turvallisuus. 3., uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Sähköiset

Aamuposti 2021. Riihimäen maauimala avataan maanantaina. Viitattu 8.9.2021. <https://www.aamuposti.fi/paikalliset/4162540>

Elinkeinoelämän keskusliitto 2016. Elinkeinoelämän yritysturvallisuusmalli. Viitattu 2.11.2021. https://ek.fi/wp-content/uploads/yritysturvallisuus_2016.pdf

Elinkeinoelämän keskusliitto 2020. Elinkeinoelämän yritysturvallisuusmalli. Viitattu 2.11.2021. <https://ek.fi/hyotytietoa-yrityksille/yritysturvallisuus/>

Hallituksen esitys 1999/184. Viitattu 6.1.2022. <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/1999/19990184>

Hämeen Sanomat 2004. Nuori nainen hukkuu Riihimäellä. Viitattu. 8.9.2021. <https://www.hameensanomat.fi/uutiset/nuori-nainen-hukkuu-riihimaella-51992/>

Jyväskylän Yliopisto 2021. Lipas. Viitattu 8.9.2021. <https://www.lipas.fi/liikuntapaikat>

Järjestyslaki 612/2003. Viitattu 18.9.2021. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030612#L2P3>

Kajaanin ammattikorkeakoulu 2021. Opinnäytetyöpakki. Teemoittelu. Viitattu 2.12.2021. <https://www.kamk.fi/fi/opari/Opinnaytetyopakki/Teoreettinen-materiaali/Tukimateriaali/Laadullisen-analyysi-ja-tulkinta/Teemoittelu>

Karjalainen, K. 2016. Kalsareita, fillareita, tölkkejä ja kahvakuula. Yölliset vieraat piinaavat maauimaloita. Iltä-Sanomat. Viitattu 8.9.2021. <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000001237858.html>

Kiiski, T. 2019. Energiapitteet Hyvinkään Sveitsin maauimalaan. Unidors Oy. Viitattu 13.9.2021. <https://unidors.fi/energiapitteet-hyvinkaan-sveitsin-maauimalaan/>

Korpela, A. 2019. Luvaton iltakäyttö riistäytynyt käsistä Riihimäen maauimalassa. Hämeen-Sanomat. Viitattu 8.9.2021. <https://www.hameensanomat.fi/kanta-hame/luvaton-iltakaytto-riistaytynyt-kasista-riihimaen-maauimalassa-795123/>

Kuluttajaturvallisuuslaki 920/2011. Viitattu 13.9.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110920?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=kuluttajaturvallisuuslaki>

Laki yksityisistä turvallisuuspalveluista 1085/2015. Viitattu 3.11.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20151085?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=laki%20yksityisist%C3%A4%2A>

Pelastuslaki 379/2011. Viitattu 14.9.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110379?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=pelastuslaki#L3P15>

Riihimäen kaupunki 2021b. Elä ja voi hyvin. Liikunta ja hyvinvointi. Ulkoliikuntapaikat. Maauimala. Viitattu 23.11.2021. <https://www.riihimaki.fi/ela-ja-voi-hyvin/liikunta-ja-hyvinvointi/ulkoliikuntapaikat/maauimala/>

Riihimäen kaupunki 2021c. Asu ja rakenna. Viitattu 23.11.2021. <https://www.riihimaki.fi/asu-ja-rakenna/>

Riihimäen kaupunki 2021a. Tiedotteet. Viitattu 13.11.2021. <https://www.riihimaki.fi/tiedotteet/uimalassa-vieraili-kesalla-yli-30-000-asiakasta/>

Rikoslaki 39/1889. Viitattu 6.1.2022. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=rikoslaki#L35>

Riskikompassi - Uutta suuntaa riskienhallintaan 2015-2021. Viitattu 4.11.2021. <https://riskikompassi.fi/johtaminen/viitekehysia/iso-31000-peruselementit/>

Saaranen-Kauppinen, A & Puusniekka, A. 2006a. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkojulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarasto. Viitattu 16.9.2021. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L2_3_1.html

Saaranen-Kauppinen, A & Puusniekka, A. 2006b. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkojulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarasto. Viitattu 16.9.2021. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_6_3.html

Saaranen-Kauppinen, A & Puusniekka, A. 2006c. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkójulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 2.12.2021. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_4.html

Theseus 2022. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt ja julkaisut. Viitattu 29.1.2022. <https://www.theseus.fi/>

Tukes-ohje 1/2015. 2017. Uimahallien ja kylpylöiden turvallisuuden edistäminen. Turvallisuus ja kemikaalivirasto. <https://tukes.fi/documents/5470659/6372871/Tukes-ohje+-+Uimahallien+ja+kylpyl%C3%B6iden+turvallisuuden+edist%C3%A4minen/d3159630-d077-4fa0-8938-5832709f8de5/Tukes-ohje+-+Uimahallien+ja+kylpyl%C3%B6iden+turvallisuuden+edist%C3%A4minen.pdf>

Uimalan turvallisuusasiakirja. Riihimäen kaupunki 2020. Viitattu 13.9.2021. (Saatavilla Riihimäen uimalan lippukassalla)

Julkaisemattomat

Järvinen, A. 2021. Espoon Leppävaaran uimahallin ja maauimalan liikuntapaikkamestarin haastattelu 26.10.2021. Espoo.

Kokkonen, A. 2021. Riihimäen kaupungin liikuntapaikkamestarin haastattelu 21.10.2021. Riihimäki.

Leppänen, J. 2021. Riihimäen kaupungin uimahallin ja maauimalan vastaavan liikuntapaikanhoitajan haastattelu 21.10.2021. Riihimäki.

Hyvinkään Sveitsin maauimalan laitospäällikön haastattelu 18.11.2021. Hyvinkää.

Poliisin PoliTrip-tietojärjestelmän hälytystehtävät vuosilta 2017-2021. Viitattu 12.11.2021.

Riihimäen kaupungin vs. liikunta- ja hyvinvointipäällikön Markus Rantsin kanssa käyty aloituspalaveri 25.8.2021. Viitattu 8.9.2021.

Riihimäen kaupungin maauimalaa koskevat kesän 2021 vartiointiraportit. Viitattu 29.11.2021.

Kuviot

Kuvio 1: Riihimäen maauimala (Kimmo Haapanen 2021)	10
Kuvio 2: Riihimäen uimalan turvallisuusasiakirja	15
Kuvio 3: Energiapeite Riihimäen maauimalassa (Antti Vilppola Unidors Oy 2021)	17
Kuvio 4: Energiapeite kiinnitys Riihimäen maauimalassa (Antti Vilppola Unidors Oy 2021)....	17
Kuvio 5: Elinkeinoelämän yritysturvallisuusmalli (EK 2020)	20
Kuvio 6: Kameravalvontakyltti Riihimäen maauimalassa (Toivanen 2021)	21
Kuvio 7: Vartiointikyltti Riihimäen maauimalassa (Toivanen 2021)	21
Kuvio 8: ISO 31000 -standardin kolme peruselementtiä (Riskikompassi 2021)	24
Kuvio 9: Riskin tason arviointi (Martikainen ym. 2017, 17)	26
Kuvio 10: Tapaustutkimuksen vaiheet (Ojasalo ym. 2009, 54)	27

Taulukot

Taulukko 1: Poliisin hälytystehtävät vuosina 2017-2021 (PoliTrip 2021).....	29
Taulukko 2: Riihimäen maauimalasta poistetut henkilöt (PoliTrip 2021).....	30
Taulukko 3: Vartijan toimenpiteet Riihimäen maauimalassa (Vartiointiraportit 2021).....	32
Taulukko 4: Kehittämisehdotukset järjestyshäiriöiden vähentämiseksi	40

Liitteet

Liite 1: Haastattelupohja Riihimäki	50
Liite 2: Haastattelupohja Espoon Leppävaara	51
Liite 3: Haastattelupohja Hyvinkään Sveitsi	52
Liite 4: Haastattelupohja Unidors Oy	53

Liite 1: Haastattelupohja Riihimäki

K: Mikä on nykyinen työtehtäväsi ja kuinka pitkään olet siinä toiminut?

V:

K: Miten pitkä työkokemus sinulla on Riihimäen maauimalasta?

V:

K: Kokemuksesi mukaan, mikä on käsityksesi Riihimäen maauimalaan liittyvistä häiriöistä aukioloaikojen ulkopuolella? Kuinka yleistä toiminta on ja miten se ilmenee?

V:

K: Minkälaisia omaisuusvahinkoja alueelle luvatta tunkeutuneet henkilöt ovat saaneet aikaiseksi?

V:

K: Kokemuksesi mukaan, minkälaisia riskejä näet tässä alueelle luvatta tunkeutuvien ihmisten toiminnassa?

V:

K: Miten tänä kesänä 2021 alueelle palkattu vartiointi on mielestäsi parantanut tilannetta verrattuna aikaisempaan malliin, jossa vartiointi oli järjestetty ajoittain paikalla käyneellä piirivartiointilla?

V:

K: Mikä merkitys mielestäsi altaiden päälle asennettavilla allaspeitteillä on ollut luvattoman toiminnan estämisessä?

V:

Näetkö näissä allaspeitteissä kävijöiden turvallisuuteen liittyviä riskejä, jos paikalla ei ole vartiointia? Jos näet, niin minkälaisia?

V:

K: Onko vartiointi mielestäsi paras keino estää maauimalan alueelle luvatta tunkeutuminen vai voisiko joku muu toimenpide toimia paremmin tai yhtä hyvin? Esimerkiksi liiketunnistimet maauimalan alueella, josta menisi hälytys vartiointiliikkeelle? Paremmat ja korkeammat aidat tms.?

V:

K: Onko sinulla tietoa tai kokemusta, miten muissa maauimaloissa Suomessa tai ulkomailla on onnistuttu ennalta estämään maauimalan alueille luvatta tunkeutuminen aukioloaikojen ulkopuolella?

V:

Liite 2: Haastattelupohja Espoon Leppävaara

K: Mikä on nykyinen työtehtäväsi ja kuinka pitkään olet siinä toiminut?

V:

K: Miten pitkä työkokemus sinulla on Espoon Leppävaaran maauimalan toiminnasta?

V:

K: Ilmeneekö Leppävaaran maauimalassa häiriöitä aukioloaikojen ulkopuolella alueelle luvatta tunkeutuvien ihmisten toimesta ja jos ilmenee, niin miten yleinen ongelma on?

V:

K: Kokemuksesi mukaan, minkälaisia häiriöitä ihmiset ovat toiminnallaan aiheuttaneet?

V:

K: Minkälaisia omaisuusvahinkoja alueelle luvatta tunkeutuneet henkilöt ovat saaneet aikaiseksi?

V:

K: Minkälaisia riskejä näet tässä alueelle luvatta tunkeutuvien ihmisten toiminnassa?

V:

K: Miten Leppävaaran maauimalassa on varauduttu ennalta estämään ihmisten pääseminen maauimalan alueelle aukioloaikojen ulkopuolella? Onko teillä vartija paikalla jatkuvasti tai millä muilla keinoilla olette onnistuneet estämään luvattoman toiminnan?

V:

K: Leppävaaran maauimalaan asennettiin allaspeitteet vuonna 2015 yön ajaksi energian säästämiseksi. Onko niillä ollut ennalta estävää vaikutusta siinä, että ihmiset eivät menisi luvatta yöaikaan sinne uimaan?

V:

K: Näetkö näissä allaspeitteissä jotain riskejä, jos uimari menee kuitenkin luvatta uimaan, vaikka peitteet ovat paikallaan?

V:

K: Mikä on mielestäsi paras keino ennalta estää ihmisten pääseminen maauimalan alueelle sen ollessa suljettuna? Vartiointi, kameravalvonta, liiketunnistimet, aitaus, jotain muuta?

V:

K: Onko Leppävaaran maauimalassa käytössä turvallisuusasiakirja? Koskeeko se vain aukioloaikojen puitteissa tapahtuvaa toimintaa, vai myös aukioloaikojen ulkopuolista toimintaa?

V:

Liite 3: Haastattelupohja Hyvinkään Sveitsi

K: Mikä on nykyinen työtehtäväsi ja kuinka pitkään olet siinä toiminut?

V:

K: Miten pitkä kokemus sinulla on Hyvinkään Sveitsin maauimalan toiminnasta?

V:

K: Ilmeneekö Sveitsin maauimalassa häiriöitä aukioloaikojen ulkopuolella alueelle luvatta tunkeutuvien ihmisten toimesta ja jos ilmenee, niin miten yleinen ongelma on?

V:

K: Minkälaisia häiriöitä ihmiset ovat aiheuttaneet, uimista, vahingontekoja, sotkemista vai jotain muuta?

V:

K: Minkälaisia omaisuusvahinkoja alueelle luvatta tunkeutuneet henkilöt ovat saaneet aikaiseksi?

V:

K: Minkälaisia riskejä näet tässä alueelle luvatta tunkeutuvien ihmisten toiminnassa?

V:

K: Miten Sveitsin maauimalassa on varauduttu ennalta estämään ihmisten pääseminen maauimalan alueelle aukioloaikojen ulkopuolella? Onko teillä vartija paikalla jatkuvasti tai millä muilla keinoilla olette onnistuneet estämään luvattoman toiminnan?

V:

K: Sveitsin maauimalaan asennettiin allaspeitteet vuonna 2019 yön ajaksi energian säästämiseksi. Onko niillä ollut ennalta estävää vaikutusta siinä, että ihmiset eivät menisi luvatta yöaikaan sinne uimaan?

V:

K: Näetkö näissä allaspeitteissä jotain riskejä, jos uimari menee kuitenkin luvatta uimaan, vaikka peitteet ovat paikallaan?

V:

K: Mikä on mielestäsi paras keino ennalta estää ihmisten pääseminen maauimalan alueelle sen ollessa suljettuna? Vartiointi, kameravalvonta, liiketunnistimet, aitaus, jotain muuta?

V:

K: Onko Hyvinkään Sveitsin maauimalassa käytössä turvallisuusasiakirja? Koskeeko se vain aukioloaikojen puitteissa tapahtuvaa toimintaa, vai myös aukioloaikojen ulkopuolista toimintaa?

V:

Liite 4: Haastattelupohja Unidors Oy

K: Riihimäen maauimalassa otettiin tänä kesänä käyttöön teidän yrityksenne asentamat Elite Pool Cover energiapeitteet altaiden suojaksi yön ajaksi. Mikä näiden peitteiden käyttö-tarkoitus on?

V:

K: Voitteko kertoa, että onko vastaavia peitteitä Suomen muissa maauimaloissa käytössä?

V:

K: Riihimäen maauimalan vs. liikunta- ja hyvinvointipäällikön kanssa käydyssä keskustelussa ilmeni, että heidän toiveenansa oli, että nämä peitteet toimisivat myös ennalta estävässä tarkoituksessa siinä, että ihmiset eivät menisi maauimalaan uimaan aukioloaikojen ulkopuolella. Onko teillä kokemusta tai tietoa tästä käyttötarkoituksesta vai onko peitteiden tarkoitus olla vain energiaa säästävässä tarkoituksessa altaiden suojana?

V:

K: Riihimäen maauimalassa on ongelmana aukioloaikojen ulkopuolella tapahtuva luvaton toiminta, eli käytännössä uiminen ja hyppiminen altaisiin. Onko teillä tietoa mahdollisista riskeistä, mitä näihin allaspeitteisiin voi liittyä?

V:

K: Onko sitä tutkittu tai testattu, että pääseekö ihminen allaspeitteiden alta takaisin pintaan, jos ihminen menee uimaan tahallaan tai horjahtaa vahingossa altaaseen peitteiden ollessa paikallaan?

V:

K: Onko teillä tiedossa Suomesta tai ulkomailta tapauksia, jossa ihminen ei olisi päässyt omin avuin allaspeitteiden alta takaisin pintaan?

V: